

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P5916

[Total No. of Pages : 4

[6142]-601

T.Y. B. Com.

**361 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK - II
(2019 Pattern) (Semester - VI) (CBCS)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Que. No.1 and Que. No.6 are compulsory.*
- 2) *Solve any 3 (Three) questions from remaining Q.No. 2,3,4,&5.*

Q1) a) Fill in the blanks (Any 5 out of 6) **[5]**

- i) _____ is the Person who makes the Bill of Exchange.
[Payee, Drawee, Drawer]
- ii) Suspension of Digital signature certificate under section _____
[Section - 35, Section - 36, Section - 37]
- iii) Consumer protection Act, 2019 came into force on _____
[20 July 2020, 1 April 2020, 31 December 2020]
- iv) Copyright for photography is _____ years.
[40, 50, 60]
- v) Procedure of District consumer Forum under consumer protection Act is carried as per section _____.
[35, 37, 38]
- vi) A _____ is a bill of exchange drawn on a specified banker payable on demand.
[Promisoory Note, Cheque, Bills of Exchange]

P.T.O.

b) Match the pair [5]

Group - A

Group - B

i) Cheque	a) Global Market
ii) E-Commerce	b) Crossing
iii) Consumer Protection Act	c) 1995
iv) Invention	d) 2019
v) World Trade organisation	e) New and useful process

Q2) What is an Endorsement? Explain the different kinds of Endorsements. [15]

Q3) What is an E-commerce? Explain in detail the significance of E-commerce.[15]

Q4) Who is not a consumer? Explain the various rights of consumer under consumer protection Act. [15]

Q5) What is patent? Write in detail the rights and obligations of patentee. [15]

Q6) Write Short Notes (Any 03) [15]

- a) Essentials of Bills of Exchange.
- b) E-contracts.
- c) National Commission.
- d) Kinds of Trademark.
- e) Bank's Right to dishonour the cheque of Accountholder.

Total No. of Questions : 6]

P5916

[6142]-601

T.Y. B. Com.

361 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK - II

(2019 Pattern) (Semester - VI) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 6 सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्र. 2, 3, 4 आणि 5 मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवावेत.

प्र.1) अ) गाळलेल्या जागा भरा. (6 पैकी कोणत्याही 5)

[5]

- i) हुंडी काढणारी व्यक्ती म्हणजे होय.
(आदाता, आदेशिती, आदेशक)
- ii) डिजिटल सही प्रमाणपत्र स्थगित करणे कलम
(कलम 35, कलम 36, कलम 37)
- iii) ग्राहक संरक्षण कायदा, 2019 रोजी लागू झाला.
(20 जुलै 2020, 1 एप्रिल 2020, 31 डिसेंबर 2020)
- iv) फोटोग्राफीसाठी कॉपीराईट (लेखाधिकार) हा वर्षे असतो.
(40, 50, 60)
- v) जिल्हा ग्राहक मंचाची कार्यपद्धती ग्राहक संरक्षण कायद्याच्या कलम नुसार चालते.
(35, 37, 38)
- vi) मागणी करताच ज्याचे पैसे द्यावे लागतात अशी विशिष्ट बँकेवर काढलेली हुंडी म्हणजे होय.
(वचनचिठ्ठी, धनादेश, हुंडी)

ब) योग्य जोड्या लावा.

[5]

‘अ’ गट	‘ब’ गट
i) धनादेश	अ) जागतिक बाजारपेठ
ii) ई-कॉमर्स	ब) रेखांकन
iii) ग्राहक संरक्षण कायदा	क) 1995
iv) शोध	ड) 2019
v) जागतिक व्यापार संघटना	इ) नविन आणि उपयोगी पद्धती

प्र.2) पृष्ठांकन म्हणजे काय? पृष्ठांकनाचे विविध प्रकार वर्णन करा. [15]

प्र.3) ई-कॉमर्स म्हणजे काय? ई-कॉमर्स चे महत्व सविस्तर वर्णन करा. [15]

प्र.4) कोण ग्राहक नाही? ग्राहक संरक्षण कायद्याच्या अंतर्गत ग्राहकाचे विविध अधिकार कोणते? [15]

प्र.5) पेटंट म्हणजे काय? पेटंटीचे अधिकार व जबाबदारी सविस्तर लिहा. [15]

प्र.6) टीप लिहा. (कोणतेही 3) [15]

- अ) हुंडीचे आवश्यक घटक
- ब) ई-करार
- क) राष्ट्रीय आयोग
- ड) व्यापारी चिन्हाचे विविध प्रकार
- इ) खातेदाराचा धनादेश अमान्य करण्याचा बँकेचा अधिकार

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5917

[Total No. of Pages : 5

[6142]-602

T.Y. B.Com.

362 : ADVANCED ACCOUNTING - II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question 1 compulsory.*
- 2) *Solve any 2 questions from remaining Q.No. 2, 3 & 4.*

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative (Any five out of 7) : [5]

- i) _____ is for the purpose of construction of building for the business of the Society.
 - a) Education Fund
 - b) Building Fund
 - c) Reserve Fund
 - d) Loans and Advances
- ii) The primary objective in the formation of Co-operative Credit Society is _____.
 - a) To get maximum profit
 - b) To maintain stock register
 - c) A & C
 - d) Promoting of saving
- iii) Branch account is _____ account.
 - a) Real
 - b) Personal
 - c) Nominal
 - d) None of the above
- iv) Branch which does not maintain its own set of books is _____.
 - a) Dependent branch
 - b) Independent branch
 - c) Foreign branch
 - d) Local branch
- v) Corporate Social Responsibility (CSR) field is closely linked with that of _____.
 - a) Sustainable revolution
 - b) Sustainable improvement
 - c) Sustainable development
 - d) Sustainable living

P.T.O.

- B) True or False (Any five out of 7) : [5]**

- C) Match the following : [5]

Column B

- D) Write a short note (Any three) : [15]**

- [6142]-602**

Q2) From the following Trial Balance of Krushna Consumer Co-operative Society Ltd. Parbhani as on 31/03/2023. Prepare Trading Account, Profit and Loss Account for the year ended 31/03/2023 and Balance Sheet as on that date. **[20]**

Particulars	Debit Amount Rs.	Credit Amount Rs.
Opening stock of Goods	12,000	--
Purchases	3,27,000	--
Carriage Inward	4,000	--
Sales	--	3,44,000
Sale of empty bags	--	14,000
Return outward	--	5,000
Salaries	12,000	--
Interest on Govt. Loan	720	--
General Expenses	150	--
Printing & Stationery	1,420	--
Cash in hand	4,840	--
Cash at bank	6,000	--
National Saving Certificate	500	--
Electricity	320	--
Advances	850	--
Debtors	5,600	--
Dead Stock	800	--
Reserve fund	--	10,000
Government Loans	--	6,000
Educational fund	--	1,000
Building	60,000	--
Share Capital	--	50,000
Creditors	--	6,200
Total	4,36,200	4,36,200

Adjustments :

- Closing Stock was valued at Rs. 18,000.
- Audit fees payable Rs. 500.
- Depreciation @ 10% on Dead Stock and 5% on Building.
- Make provision for bad debts Rs. 200.
- Authorised Capital is Rs. 1,00,000 divided into shares of Rs. 20 each.

Q3) From the following Trading Account, Profit & Loss Account and Balance Sheet of RR Ltd on 31st March 2023. [20]

Trading and Profit & Loss Account for the year ended 31st March 2023

Particulars	Amount Rs.	Particulars	Amount Rs.
To Opening Stock	10,00,000	By Sales	90,00,000
To Purchases	60,00,000	By Closing Stock	12,00,000
To Carriage inward	2,00,000		
To Gross Profit	30,00,000		
Total	1,02,00,000	Total	1,02,00,000
To Administrative Expenses	14,00,000	By Gross Profit	30,00,000
To Selling & Distribution Expenses	2,50,000	By Other Miscellaneous Expenses	1,00,000
To Non-Operating Expenses	50,000		
To Net Profit	14,00,000		
Total	31,00,000	Total	31,00,000

Balance Sheet as on 31st March 2023

Particulars	Amount Rs.	Particulars	Amount Rs.
Share Capital	20,00,000	Land & Building	10,00,000
Reserve & Surplus	17,00,000	Plant & Machinery	12,00,000
Sundry Creditors	10,00,000	Stock	12,00,000
Provision for Taxation	2,00,000	Debtors	10,00,000
Bills Payable	3,00,000	Bills Receivable	2,00,000
		Cash at Bank	6,00,000
Total	52,00,000	Total	52,00,000

You are calculate the following ratios :

- Current Ratio
- Liquid Ratio
- Operating Ratio
- Gross Profit Ratio
- Net Profit Ratio
- Debtors Turnover Ratio

Q4) Rohi Corporation of Dhule has a branch at Solapur. The head office invoice goods to branch at cost plus $\frac{1}{3}$. The branch transfers all cash received to Head Office daily and all branch expenses are paid from Head Office. The information available as follows : **[20]**

Particulars	Amount Rs.
Branch Stock at invoice price (1.4.2022)	80,000
Branch Debtors (1.4.2022)	20,000
Petty Cash (1.4.2022)	2,000
Cash Sales	30,000
Discount allowed to Branch Debtors	4,000
Bad Debts written off	3,000
Return from customer	1,500
Collection from Debtors	1,20,000
Goods sent to Branch (Invoice Price)	2,00,000
Goods return to H.O. (Invoice Price)	16,000
Credit Sales	1,50,000
Closing Stock at invoice price (31.3.2023)	1,00,000
Cheques received from H.O. for expenses	
Salaries	12,000
Rent & Taxes	6,000
Advertising	5,000
Petty Cash	<u>3,000</u>
Actual Petty Expenses incurred by Branch	26,000
	4,000

You are to prepare following branch accounts for the year ending on 31/3/2023.

- Branch Stock A/c,
- Branch Debtors A/c,
- Branch Petty Cash A/c.
- Branch Adjustment A/c.
- Branch Expenses A/c.
- Branch Profit and Loss A/c.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P5918

[6142]-603

T.Y.B.Com.

BUSINESS ECONOMICS

**363 : Indian and Global Economic Development - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - VI)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 1 and question No. 6 are compulsory.*
- 2) Solve any three questions from the question No.2, 3, 4, and 5.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks: (Any 5)

[5×1=5]

- i) The Human development Index is released by _____
 - a) World bank
 - b) I.M.F
 - c) United Nations
 - d) U.S.A
- ii) F.D.I. Stands for _____
 - a) Foreign direct investment
 - b) Foreign domestic investment
 - c) Foreign direct intervention
 - d) Foreign direct intermediation
- iii) _____ is called the engine of economic development.
 - a) Domestic trade
 - b) National Income
 - c) National trade
 - d) International trade
- iv) SAARC headquarter is located as _____
 - a) Kathmandu
 - b) Manila
 - c) New Delhi
 - d) Mumbai
- v) The government's policy of import-export is known as _____
 - a) Financial policy
 - b) Monetary policy
 - c) Foreign trade policy
 - d) Fiscal policy
- vi) India is the founder member of _____
 - a) E.U.
 - b) U.S.A.
 - c) OPEC
 - d) BRICS

P.T.O.

B) Match the following. [5]

Group A	Group B
i) W.T.O	a) Mehboob-ul-Huq
ii) SAARC	b) Trade of Visible goods
iii) G.D.I.	c) 1995
iv) Balance of trade	d) Group of Eight Countries
v) H.D.I	e) Gender Development Index.

Q2) Explain the role of human resources in economic development. [15]

Q3) Explain in details the foreign capital investment in India since 2001 [15]

Q4) Explain the role of foreign trade in economic development. [15]

Q5) Explain the function of world trade organization. [15]

Q6) Write short notes. (any three) [15]

- a) Human poverty Index
- b) Balance of payment.
- c) SAARC
- d) EXIM policy.
- e) Global Hunger Index(G.H.I)

P5918

T.Y.B.Com.

BUSINESS ECONOMICS

363 : Indian and Global Economic Development - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

/एकूण गुण : 70

सूचना :-

- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि 6 अनिवार्य आहेत.
- 2) प्रश्न क्र. 2, 3, 4 आणि 5 यापैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
- 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिक्काम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) मानव विकास निर्देशांक द्वारे प्रसिद्ध केला जातो.
अ) जागतिक बँक ब) आय.एम.एफ.
क) संयुक्त राष्ट्र संघटना ड) यु.एस.ए.
- ii) एफ.डी.आय. (F.D.I.) चा अर्थ
अ) परकीय प्रत्यक्ष गुंतवणुक ब) परकीय देशांतर्गत गुंतवणुक
क) परकीय थेट हस्तक्षेप ड) परकीय थेट मध्यस्थी
- iii) व्यापाराला आर्थिक विकासाचे इंजिन म्हणतात.
अ) देशांतर्गत व्यापार ब) राष्ट्रीय उत्पन्न
क) राष्ट्रीय व्यापार ड) आंतरराष्ट्रीय व्यापार
- iv) सार्क (SAARC) चे मुख्यालय येथे आहे.
अ) काठमांडु ब) मनीला
क) नवी दिल्ली ड) मुंबई
- v) आयात-निर्यातीबद्दलच्या सरकारच्या धोरणाला म्हणतात.
अ) वित्तीय धोरण ब) मौद्रिक धोरण
क) परकीय व्यापार धोरण ड) राजकोषीय धोरण
- vi) भारत हा चा संस्थापक सदस्य आहे.
अ) इ.यू. ब) यु.एस.ए.
क) ओपेक ड) ब्रिक्स

ब) खालील जोड्या लावा.

[5]

गट अ

गट ब

i) डब्ल्यू.टी.ओ.

अ) महेबुब-उल-हक

ii) सार्क (SAARC)

ब) दृश्य वस्तुंचा व्यापार

iii) जी.डी.आय (G.D.I.)

क) 1995

iv) व्यापार समतोल

ड) 8 देशांचा समुह

v) एच.डी.आय. (H.D.I.)

इ) लिंग विकास निर्देशांक

प्र.2) आर्थिक विकासात मानवी संसाधनाची भूमिका स्पष्ट करा.

[15]

प्र.3) भारतातील 2001 पासूनची परकीय भांडवल गुंतवणुक सविस्तर स्पष्ट करा.

[15]

प्र.4) आर्थिक विकासातील परकीय व्यापाराची भूमिका स्पष्ट करा.

[15]

प्र.5) जागतिक व्यापार संघटनेचे कार्ये स्पष्ट करा.

[15]

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

अ) मानवी दारिद्र्य निर्देशांक

ब) व्यवहारतोल

क) सार्क (SAARC)

ड) एक्झीम पॉलिसी (EXIM Policy)

इ) जागतिक भूक निर्देशांक (G.H.I.)

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

P5919

[Total No. of Pages : 4

[6142]-604

T.Y.B.Com.

ECONOMICS

363 : International Economics - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 1 and question No. 6 are compulsory.*
- 2) Solve any three questions from the question No.2 to question No.5*
- 3) Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks: (Any 5) [5×1=5]

- i) To remove the imbalance in the balance of payment _____ instruments have to used.
 - a) Monetary & Non Monetary Measures
 - b) Capital & Non capital
 - c) Monetary & fiscal
 - d) Fiscal & social
- ii) The Balance of Payment when considered from a broad point of view is the balance of payment is always _____.
 - a) In an unbalance stage
 - b) Balance stage
 - c) Stable stage
 - d) Unstable stage
- iii) The market where the exchange of currencies between two countries is _____.
 - a) Money Market
 - b) Capital Market
 - c) Bond Market
 - d) Foreign exchange Market
- iv) _____ of the following is a problem of foreign capital
 - a) Economic exploitation
 - b) Problems of Unemployment
 - c) Oppressive conditions
 - d) All of the above
- v) The international monetary fund was established in _____ year.
 - a) 1940
 - b) 1942
 - c) 1946
 - d) 1947
- vi) _____ is the main objectives of the world Bank.
 - a) Reconstruction
 - b) Loans to correct imbalance
 - c) Promotion of global trade
 - d) Exchange control

P.T.O.

B) Match the following. [5]

Group A	Group B
i) Balance of payment	a) Fixed & Flexible
ii) Exchange Rate	b) Current & Capital Account
iii) Purchasing power theory	c) SAARC
iv) Regional organization	d) 1995
v) World trade organization	e) Gustar Kasel.

Q2) What is an Imbalance of Balance of payment? Explain the causes of imbalance in Balance of payment? [15]

Q3) What is foreign Exchange Market? Explain the functions of Foreign exchange market. [15]

Q4) What is multinational corporations? Explain the role of multinational corporation. [15]

Q5) Explain in detail the organization and functions of the international monetary fund. [15]

Q6) Write short notes. (Any 3) [15]

- a) Current and Capital Account of Balance of Payment.
- b) URO Doller Market.
- c) Foreign Direct Investment.
- d) World Bank.
- e) BRICS

Total No. of Questions : 6]

P5919

[6142]-604

T.Y.B.Com.

ECONOMICS

363 : International Economics - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

[एकूण गुण : 70]

- सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 आणि 6 सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) प्रश्न क्र. 2, 3, 4 आणि 5 यापैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही पाच) [5]

- i) व्यवहारतोलातील असमतोल दूर करण्यासाठी साधनांचा वापर करावा लागतो.
अ) चलनी व बिगर चलनी ब) भांडवली व बिगर भांडवली
क) चलनी व राजकोषीय ड) राजकोषीय व सामाजिक
- ii) व्यवहार तोलाचा व्यापक दृष्टीकोनातून विचार केला असता व्यवहारतोल हा नेहमी असतो.
अ) असंतुलीत आवस्थेत ब) संतुलीत आवस्थेत
क) स्थिर आवस्थेत ड) अस्थिर आवस्थेत
- iii) दोन देशांतील चलनांची आदलाबदल करण्याची व्यवस्था असणारा बाजार म्हणजे
अ) नाणे बाजार ब) भांडवल बाजार
क) रोखे बाजार ड) परकीय विनिमय बाजार
- iv) पुढीलपैकी ही परकीय भांडवलाची समस्या आहे.
अ) आर्थिक शोषण ब) बेकारीची समस्या
क) जाचक अटी ड) वरील सर्व
- v) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी ची स्थापना या वर्षी करण्यात आली.
अ) 1940 ब) 1942
क) 1946 ड) 1947
- vi) हे जागतिक बँकेचे मुख्य उद्दीष्ट आहे.
अ) पुनर्बांधणी ब) देयक शिल्लक मध्ये योग्य असंतुलनासाठी कर्ज
क) जागतिक व्यापाराला प्रोत्साहन ड) विनिमय नियंत्रण

ब) खालील जोड्या लावा.

[5]

अ गट

ब गट

i) व्यवहारतोल

अ) स्थिर आणि लवचिक

ii) विनिमय दर

ब) चालु आणि भांडवली खाते

iii) क्रयशक्ती सिद्धांत

क) सार्क

iv) प्रादेशिक संघटना

ड) 1995

v) जागतिक व्यापार संघटना

इ) गुस्ताव कॅसल

प्र.2) व्यवहार तोलातील असमतोल म्हणजे काय? व्यवहार तोलातील असमतोलाची कारणे सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

प्र.3) परकीय विनिमय बाजार म्हणजे काय? परकीय विनिमय बाजाराची कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

प्र.4) बहुराष्ट्रीय महामंडळ म्हणजे काय? बहुराष्ट्रीय महामंडळाची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

प्र.5) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीचे संघटन आणि कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

प्र.6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

अ) व्यवहार तोलाचे चालु व भांडवली खाते

ब) युरो डॉलर बाजार

क) थेट विदेशी गुंतवणूक

ड) जागतिक बँक

इ) ब्रिक्स

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

P-8297

[Total No. of Pages : 6

[6142]-605

T.Y. B.Com.

364 : AUDITING AND TAXATION - II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of a calculator is allowed.*

Q1) a) Define the following terms (Any Five) : [10]

- i) Assessee
- ii) Assessment Year
- iii) Agricultural Income
- iv) Exempted Income
- v) Previous Year
- vi) Perquisites

b) Write Short Notes (Any Two) : [10]

- i) Income
- ii) Tax Deducted at source
- iii) Advanced Tax

Q2) Solve Problems (Any 2) : [14]

a) Mr. Sampatrao Palghadmal, Songaon provides the following information : [7]

- i) Salary Rs. 20,000 p.m.
- ii) Bonus Rs. 12,000 p.a.
- iii) Education Allowance (2 Children) Rs. 580 p.m. per child
- iv) Hostel Allowance (2 Children) Rs. 500 p.m. per child

P.T.O.

- v) Commission Rs. 50,000 p.a.
vi) Tiffin Allowance Rs. 1,000 p.m.
vii) House Rent Allowance is Rs. 10,000 p.m. (Rent Paid by him Rs. 1,000 p.m.)
viii) He has been provided a 1600 cc car and driver for private and official purposes. Expenses are borne by the employer.
ix) He has paid professional tax of Rs. 2,500 p.a. Compute his net taxable salary income for the A.Y. 2024-25 under the old regime.
- b) Compute income from the House property of Mr. Mohan Sansare, Devlali Pravara, for the A.Y. 2024-25 from the following particulars under the old regime. [7]

Particulars	Rs.
Municipal Value	3,00,000
Fair Rent	2,20,000
Standard Rent	2,00,000
Annual Rent	2,50,000
Unrealised Rent	10,000
Vacancy Period (3 months)	
Municipal Tax	5,000
Interest on Loan	40,000

- c) Following is the Profit and Loss A/c for the Business of Mr. Chhaburao Shinde, Bodhegaon, for the financial year ended on 31st March 2024. [7]

Profit and Loss A/c
For the year ended on 31st March 2024

Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Salary	1,15,000	By Gross Profit	3,50,000
To Interest on Loan	50,250	By Interest on Bank Deposit	6,000
To Advertisement	6,000	By Sundry Receipt	18,000
To RDD	6,000	By Gift from mother	60,000
To Fire Insurance	5,000		
To Wealth Tax	25,000		
To Office Expenses	6,000		
To Income tax provision	6,000		
To Depreciation	40,000		
To Net Profit	1,74,750		
Total	4,34,000	Total	4,34,000

Other Information :

- i) A bank Loan is taken for business purposes.
- ii) Depreciation is allowed as per the Income Tax Rule is Rs. 56,250/-
- iii) Advertisement includes Rs. 3,500/- as expenses for selling household purpose
- iv) Salary includes Rs. 10,500/- paid for the domestic purpose you are required to compute Taxable income from the business for A.Y. 2024-2025 as per the old regime.

Q3) Mr.. Bhaskar Shelke has given the following particulars of his income and savings for the financial year ending on 31.3.2024. **[16]**

a) Gross Salary	Rs. 1,20,000
b) Profit Business	Rs. 1,30,000
c) Interest on Government Securities	Rs. 3,400
d) Income from House Property	Rs. 14,500
e) He Paid Professional Tax	Rs. 2,500
f) Income Tax Paid	Rs. 35,000
g) He paid Rs. 9280 for LIC premium. He deposited in PPF Rs. 8,000. He invested Rs. 3,500 in NSC and made F.D for 5 years in State Bank of India Rs. 35,000/-	

Compute his taxable income for A.Y. 2024-25 and Tax Liability under

- i) Taxation under old regime
- ii) Taxation under New Regime

Total No. of Questions : 3]

P-8297

[6142]-605

T.Y. B.Com.

364 : अंकेक्षण आणि आयकर - II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** अ) खालील संकल्पना स्पष्ट करा. (कोणतेही पाँच) [10]
- i) करपात्र व्यक्ती
 - ii) करनिर्धारण वर्ष
 - iii) कृषी उत्पन्न
 - iv) करमुक्त उत्पन्न
 - v) मागील वर्ष
 - vi) सोयी व सुविधा
- ब) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [10]
- i) उत्पन्न
 - ii) उगमस्थान स्रोतावर कर कपात
 - iii) आगाऊ कर
- प्रश्न 2)** उदाहरणे सोडवा (कोणतीही दोन) : [14]
- अ) श्री संपतराव पाडघळमल सोनगाव खालील माहिती देतात : [7]
- i) पगार रू 20,000 दरमहा
 - ii) बोनस रू 12,000 वार्षिक
 - iii) शिक्षण भत्ता (2 मुळे) रू 580 दरमहा, प्रती मुलासाठी
 - iv) वसतीगृह भत्ता (2 मुळे) रू 500 दरमहा, प्रती मुलासाठी
 - v) कमिशन रू 50,000 वार्षिक

- vi) टिफीन भत्ता रू 1,000 दरमहा
- vii) घरभाडे भत्ता रू 10,000 दरमहा (व त्याने दिलेले भाडे रू 1,000 दरमहा)
- viii) त्याला खाजगी व कार्यालयीन कामासाठी 1600 इंधनक्षमतेची गाडी व चालक देण्यात आलेला आहे. त्याचा खर्च नियोक्त्याद्वारे केला जातो.
- ix) त्याने रू 2,500/- वार्षिक असा व्यवसाय कर भरलेला आहे. करनिर्धारण वर्ष 2024-25 साठी जुन्या कर नियमाप्रमाणे त्याच्या निव्वळ करपात्र वेतन उत्पन्नाची गणना करा.
- ब) श्री मोहन संसारे, देवळाली प्रवरा, यांच्या घराच्या मालमत्तेसाठी करनिर्धारण वर्ष 2024-25 साठी जुन्या कर प्रणाली अंतर्गत खालील तपशीलावरून मिळकत मोजा [7]

तपशील	रूपये
नगरपालिका मूल्य	3,00,000
वाजवी भाडे	2,20,000
मानक भाडे	2,00,000
वार्षिक भाडे	2,50,000
न मिळालेले भाडे	10,000
रिकाम्या जागेचा कालावधी (3 महिने)	
महानगरपालिका कर	5,000
कर्जावरील व्याज	40,000

- क) 31 मार्च 2024 रोजी संपलेल्या आर्थिक वर्षासाठी श्री. छबुराव शिंदे, बोधेगाव यांच्या व्यवसायाचा नफा आणि तोटा खाते खालीलप्रमाणे आहे :

नफा आणि तोटा खाते

31 मार्च 2024

तपशील	रूपये	तपशील	रूपये
पगार	1,15,000	एकूण नफा	3,50,000
कर्जावरील व्याज	50,250	बँक ठेवीवरील व्याज	6,000
जाहिरात	6,000	इतर जाम	18,000
आर डी.डी.	6,000	आईकडून भेटवस्तू	60,000
आग विमा	5,000		
संपत्ती कर	25,000		
कार्यालयीन खर्च	6,000		
आयकर तरतूद	6,000		
घसारा	40,000		
निव्वळ नफा	1,74,750		
एकूण	4,34,000	एकूण	4,34,000

इतर माहिती :

- i) व्यवसायासाठी बँकेचे कर्ज घेतले जाते.
- ii) आयकर कायदानुसार रू 56250/- घसारा संमत आहे.
- iii) जाहिरात खर्चात घरगुती फर्निचरच्या विक्रीसाठी खर्च केलेले रू 3500/- समाविष्ट आहेत.
- iv) पगारामध्ये घरगुती खर्चासाठी दिलेले रू 10500/- समाविष्ट आहेत जुन्या करप्रणालीअंतर्गत करनिर्धारण वर्ष 2024-2025 साठी व्यवसायातील करपात्र उत्पन्न काढा.

प्रश्न 3) श्री भास्कर शेळके यांनी 31.3.2024 रोजी संपणाऱ्या आर्थिक वर्षासाठी त्यांचे उत्पन्न आणि बचतीचे खालील तपशील दिलेले आहेत. त्यावरून करनिर्धारण वर्ष 2024-25 साठी करपात्र उत्पन्न व करदेयता जुन्या व नव्या करप्रणाली अंतर्गत मोजा. [16]

अ) एकूण पगार	रू 1,20,000
ब) व्यवसायातील नफा	रू 1,30,000
क) सरकारी सिक्युरिटीवरील व्याज	रू 3,400
ड) घर मालमत्तेचे उत्पन्न	रू 14,500
इ) त्याने व्यावसायिक कर भरला	रू 2,500
फ) त्याने आयकर भरला	रू 35,000
य) त्याने जीवनविमा हप्ता रू 9280 भरला आहे. तसेच रू 8,000. सार्वजनिक भविष्यनिर्वाह निधी भरला आहे. राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रामध्ये रू 3,500 गुंतवले आहेत व स्टेट बँक ऑफ इंडियामध्ये 5 वर्षासाठी रू 35,000 ची पक्की ठेव ठेवली आहे.	

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5920

[Total No. of Pages : 4

[6142]-606

T.Y. B.Com.

365 (a) : BUSINESS ADMINISTRATION - II
Human Resource Management & Marketing
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative (any Five) : [5]

- i) Marketing is a process which aims at _____.
 - a) Production
 - b) Profit-making
 - c) The satisfaction of customer needs
- ii) _____ is the father of Modern Marketing.
 - a) Abraham Maslow
 - b) Philip Kotler
 - c) Peter Drucker
- iii) Want for a specific product backed by an ability to pay is called _____.
 - a) Demand
 - b) Need
 - c) Want
- iv) _____ is not a type of Marketing Concept.
 - a) production concept
 - b) supplier concept
 - c) selling concept

P.T.O.

- v) _____ is a combination of quality, service & price
- Marketing Triad
 - Customer Value Triad
 - Service Quality Triad
- vi) _____ is the major objective of any marketing activity in the world.
- Production
 - Selling
 - Assembling

B) Match the following : [5]

Column A	Column B
i) Product	a) Confectionery
ii) Retailer	b) Cost plus pricing
iii) Markup pricing	c) Standardized grade name for agricultural products
iv) ISI	d) Sells to the ultimate customer
v) Customary Pricing	e) Bundle of utilities

Q2) Write a short note (any two) : [10]

- Objectives of Marketing
- Limitations of Market Segmentation
- Brand Loyalty
- Types of Advertising Media

Q3) a) Explain the scope and objectives of Marketing. [8]

- b) Explain the concept of Advertising and explain the different types of Advertising Media. [7]

Q4) a) State the advantages and disadvantages of market segmentation. [8]

- b) Explain concept of product life cycle. [7]

Total No. of Questions : 4]

P-5920

[6142]-606

T.Y. B.Com.

365 (a) : BUSINESS ADMINISTRATION - II
Human Resource Management & Marketing
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
- 2) उजवीकडे दिलेली संख्या पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5) [5]
- i) विपणन ही एक प्रक्रिया आहे ज्याचा उद्देश आहे.
अ) उत्पादन
ब) नफा मिळवणे
क) ग्राहकांच्या गरजा पूर्ण करणे
 - ii) हे आधुनिक विपणनाचे जनक आहेत.
अ) अब्राहम मास्लो
ब) फिलिप कोटलर
क) पीटर ड्रुकर
 - iii) देय देण्याच्या क्षमतेद्वारे समर्थित विशिष्ट उत्पादनाची इच्छा म्हणजे
अ) मागणी
ब) गरज
क) हवी
 - iv) ही विपणन संकल्पनेचा प्रकार नाही.
अ) उत्पादन संकल्पना
ब) पुरवठादार संकल्पना
क) विक्री संकल्पना
 - v) हे गुणवत्तेचे, सेवेचे आणि किंमत चे संयोजन आहे.
अ) मार्केटिंग ट्रायड
ब) कस्टमर व्हॅल्यू ट्रायड
क) सर्व्हिस क्वालिटी ट्रायड

- vi) हे जगातील कोणत्याही विपणन क्रियाकलापाचे प्रमुख उद्दिष्ट आहे.
- अ) प्रमोशन
ब) सेलिंग
क) असेंबलिंग

ब) योग्य जोड्या जुळवा. [5]

रकाना अ	रकाना ब
i) उत्पादन	अ) कन्फेक्शनरी
ii) किरकोळ विक्रेता	ब) किंमत अधिक किंमत
iii) मार्कअप किंमत	क) कृषी उत्पादनांसाठी प्रमाणित श्रेणीचे नाव
iv) ISI	ड) अंतिम ग्राहकाला विकतो
v) प्रचलित किंमत	इ) उपयुक्तता बंडल

प्रश्न 2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही 2) [10]

- अ) विपणनाची उद्दिष्टे
ब) बाजारपेठ विभाजनाच्या मर्यादा
क) चिन्हांकन निष्ठा
ड) जाहिरात माध्यमाचे प्रकार

प्रश्न 3) अ) विपणनाची व्याप्ती आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [8]

ब) जाहिरात ही संकल्पना स्पष्ट करून जाहिरात माध्यमांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 4) अ) बाजार विभाजनाचे फायदे व तोटे सांगा. [8]

ब) वस्तू जीवनचक्र ही संकल्पना स्पष्ट करा. [7]

[6142]-607

T.Y. B.Com.

BANKING AND FINANCE - II

**365 (B) : Financial Markets and Institutions in India - II
(2019 Pattern) (Semester - VI) (CBCS)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (Attempt any five) : [5]

- i) _____ is not related to a stock exchange.
 - a) Knowledge Process Outsourcing (KPO)
 - b) Net Asset Value (NAV)
 - c) Initial Public Offering (IPO)
 - d) National Stock Exchange (NSE)
- ii) _____ is responsible for the fluctuations in the SENSEX.
 - a) Rain, drought, floods
 - b) Monetary policy
 - c) Political instability
 - d) All of the above
- iii) _____ is the limit below which a stock price cannot trade on a particular Trading day.
 - a) Upper circuit
 - b) Lower circuit
 - c) Upper and lower circuits
 - d) None of the above
- iv) _____ regulates and supervises NBFCs
 - a) Finance Ministry
 - b) SEBI
 - c) RBI
 - d) Respective state government
- v) The central office of the Life Insurance Corporation of India (LIC) is located at _____.
 - a) New Delhi
 - b) Chennai
 - c) Pune
 - d) Mumbai
- vi) SEBI was primarily set up to _____.
 - a) To protect investors from fraudulent activities
 - b) To control the operations of mutual funds
 - c) To work as a regulator of the stock exchange activities
 - d) All of the above

P.T.O.

B) Match the following :

[5]

i) SENSEX	a) 50 Companies
ii) Nifty	b) Aditya Birla Finance Ltd
iii) NBFC	c) Bombay Stock Exchange
iv) IRDA	d) Higher demand for shares than supply
v) Upper circuits	e) Regulating and Licensing the insurance industries in India

Q2) Write short notes (Any Two) :

[10]

- a) Merchant Banking
- b) Trade Settlement
- c) Lease financing
- d) Functions of SEBI

Q3) a) Write a detailed note on Bombay Stock Exchange.

[8]

- b) Explain the types of stock trading.

[7]

Q4) a) Explain the career opportunities in Insurance sector.

[8]

- b) Explain the functions of IRDA.

[7]

P-5921

[6142]-607

T.Y. B.Com.

BANKING AND FINANCE - II

365 (B) : Financial Markets and Institutions in India - II
(2019 Pattern) (Semester - VI) (CBCS)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]
- i) रोखे बाजाराशी संबंधित नाही.
अ) नॉलेज प्रोसेस आउटसोर्सिंग (KPO)
ब) निव्वळ मालमत्ता मूल्य (NAV)
क) प्रारंभिक सार्वजनिक भाग विक्री (IPO)
ड) राष्ट्रीय रोखे बाजार (NSE)
- ii) हे सेन्सेक्समधील चढउतारांसाठी जबाबदार ठरते.
अ) पाऊस, दुष्काळ, पूर ब) चलनविषयक धोरण
क) राजकीय अस्थिरता ड) वरील सर्व
- iii) विशिष्ट ट्रेडिंगच्या दिवशी ज्या किंमत मर्यादेच्या खाली स्टॉक ट्रेडिंग करू शकत नाही त्यास म्हणतात.
अ) अप्पर सर्किट ब) लोअर सर्किट
क) अप्पर आणि लोअर सर्किट्स ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- iv) बँकेतर वित्तीय संस्थांचे नियमन आणि पर्यवेक्षण करते.
अ) अर्थ मंत्रालय ब) सेबी
क) भारतीय रिझर्व्ह बँक ड) संबंधित राज्य सरकार
- v) भारतीय आयुर्विमा महामंडळ (LIC) चे मुख्य कार्यालय येथे आहे.
अ) नवी दिल्ली ब) चेन्नई
क) पुणे ड) मुंबई
- vi) सेबी ची स्थापना प्रामुख्याने साठी करण्यात आली.
अ) गुंतवणूकदारांचे फसवेगीरी पासून संरक्षण करणे
ब) म्युच्युअल फंडाच्या कामकाजावर नियंत्रण ठेवणे
क) रोखे बाजारातील घडामोडींचे नियामक म्हणून काम करणे
ड) वरील सर्व

- ब) जोड्या जुळवा. [5]
i) सेन्सेक्स	अ) 50 कंपन्या
ii) निफ्टी	ब) आदित्य बिल्वा फायनान्स लि.
iii) एन.बी.एफ.सी.	क) बॉम्बे स्टॉक एक्सचेंज
iv) आय.आर.डी.ए.	ड) पुरवठ्यापेक्षा शेअर्सची मागणी जास्त
v) अप्पर सर्किट	इ) भारतातील विमा उद्योगांचे नियमन आणि परवाना देणे

- प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]
- अ) मर्चंट बँकिंग
- ब) ट्रेड सेटलमेंट
- क) भाडेपट्टा वित्तपुरवठा
- ड) सेबीची कार्ये

- प्रश्न 3) अ) बॉम्बे स्टॉक एक्सचेंज वर विस्तृत टीप लिहा. [8]
- ब) स्टॉक ट्रेडिंगचे प्रकार स्पष्ट करा. [7]

- प्रश्न 4) अ) विमा क्षेत्रातील नोकरी व व्यवसायाच्या संधी स्पष्ट करा. [8]
- ब) भारतीय विमा नियामक आणि विकास प्राधिकरण (IRDA) ची कार्ये स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5922

[Total No. of Pages : 4

[6142]-608

T.Y. B.Com.

365- C : BUSINESS LAW & PRACTICE - II
(CBCS) (2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative (Any Five):[5]

- 1) The first company legislation in India was passed in _____ known as a Joint Stock Companies Act.
(1840, 1850, 1860)
- 2) As per majority rule, a resolution passed by the majority of members is binding on the company and consequently on the _____.
(Minority, Creditors, Directors)
- 3) On completion of investigation, the SFIO shall submit the Investigation Report to the _____.
(State Government, Registrar, Central Government)
- 4) The concept of Company Act taken from _____ Companies Act.
(English, American, Russian)
- 5) _____ and Arrangements can take place between a company and its creditors or members and / any class of them.
(Competition, Compromise, Condition)
- 6) Corporate governance is not a law it's a _____.
(Mechanism, Scheme, Policy)

B) Match the following :

[5]

Column A	Column B
1) The Joint Stock Companies Act	a) Unfair Prejudice Petition
2) Minority Shareholders	b) Section 149
3) Merger	c) Cadbury Committee
4) Code of Best Practice	d) 1850
5) Independent Director	e) Combination of two or more companies into a single company

P.T.O.

Q2) Write a short note (any two) :

[10]

- a) Social Responsibilities of Company
- b) Prevention of Mismanagement
- c) Appointment of Investigator
- d) Principles of Morality

Q3) a) Explain the provisions related to social responsibilities of company? [8]

b) What are the remedies and rights of Minority shareholders? [7]

Q4) a) What are the rights and duties of inspector? [8]

b) What is Corporate Governance? State the pillars of Corporate Governance. [7]

[6142]-608

T.Y. B.Com.

365- C : BUSINESS LAW & PRACTICE - II

(CBCS) (2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडे दिलेली संख्या पूर्ण गुण दर्शवतात.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही पाच) [5]

- भारतातील पहिला कंपनी कायदा मध्ये संमत करण्यात आला जो संयुक्त स्कंद प्रमंडळ कायदा म्हणून ओळखला जातो.
(1840, 1850, 1860)
- बहुमताच्या नियमानुसार, बहुसंख्य सभासदांनी पास केलेला ठराव कंपनीवर आणि वर बंधनकारक असतो.
(अल्पसंख्यांक, ऋणको, संचालक)
- तपास पूर्ण झाल्यावर, SFIO ला तपास अहवाल सादर करते
(राज्य सरकार, नोंदणी अधिकारी, केंद्र सरकार)
- कंपनी कायद्याची संकल्पना कंपनी कायद्या पासून घेतली आहे.
(इंग्रजी, अमेरिकन, रशियन)
- आणि व्यवस्था हे कंपनी आणि तिचे कर्जदार किंवा सदस्य किंवा त्यांचा कोणताही वर्ग यांच्यात होऊ शकते.
(स्पर्धा, तडजोड, अट)
- कॉर्पोरेट गव्हर्नन्स हा कायदा नाही, तर तो आहे.
(यंत्रणा, योजना, धोरण)

ब) योग्य जोड्या जुळवा. [5]

रकाना अ	रकाना ब
i) संयुक्त स्कंद प्रमंडळ कायदा	अ) अन्यायकारक पूर्वग्रह याचिका
ii) अल्पसंख्यांक भागधारक	ब) कलम 149
iii) विलीनीकरण	क) कॅडबरी कमिटी
iv) सर्वोत्तम सराव संहिता	ड) 1850
v) स्वतंत्र संचालक	इ) दोन किंवा दोनपेक्षा अधिक कंपन्यांचे एकत्रीकरण

- प्रश्न 2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही 2) [10]
- अ) कंपनीच्या सामाजिक जबाबदाऱ्या
ब) गैरव्यवस्थापनास प्रतिबंध
क) तपासनीसाची नेमणूक
ड) नैतिकतेची तत्वे
- प्रश्न 3) अ) कंपनीच्या सामाजिक जबाबदारीबाबतच्या तरतुदी स्पष्ट करा. [8]
ब) अल्पसंख्यांक भागधारकांचे उपाय आणि अधिकार कोणते आहेत? [7]
- प्रश्न 4) अ) तपासनीसाचे हक्क आणि कर्तव्ये कोणते आहेत? [8]
ब) कॉर्पोरेट गव्हर्नन्स म्हणजे काय? कॉर्पोरेट गव्हर्नन्सचे आधारस्तंभ स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5923

[Total No. of Pages : 4

[6142]-609

T.Y. B.Com.

**365 (D) : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Special Paper - II)
(36201)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks (Any five) :

[5]

- i) Agriculture export is essential for _____.
 - a) Economic growth
 - b) Domestic growth
 - c) Income growth
- ii) The head quarter of NAFED is at _____.
 - a) Mumbai
 - b) Delhi
 - c) Kolkata
- iii) APMC's can dissolve by _____ government.
 - a) Central
 - b) State
 - c) Local
- iv) The Area of APMC is restricted to _____ only.
 - a) Tehsil
 - b) District
 - c) Nation
- v) The largest Agriculture marketing federation in India is _____.
 - a) SAFED
 - b) NAFED
 - c) NABARD
- vi) Promotion of Agriculture Marketing is an objective of _____.
 - a) NAFED
 - b) Society
 - c) Government

P.T.O.

b) Match the following : [5]

'A'

'B'

i) Opportunities to farmers	a) APMC
ii) Export marketing	b) Selling goods abroad
iii) APMC management	c) New market for product
iv) APMC Model Act 2003	d) Board of Directors
v) Product Development Strategy	e) Important provisions

Q2) Write short notes (Any Two) : [10]

- a) Performance of NAFED
- b) Co-operative services marketing
- c) Problems of APMC.
- d) Impact on Agriculture Marketing

Q3) a) State the factors influencing marketing strategy of Co-operatives. [8]

b) State the functions of NAFED. [7]

Q4) a) State the importance of APMC. [8]

b) State the basic features of APMC Model Act 2003. [7]

P-5923

[6142]-609

T.Y. B.Com.

365 (D) : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Special Paper - II)
(36201)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) **[5]**
- i) कृषीमाल निर्यात साठी आवश्यक आहे.
 - अ) आर्थिक वृद्धी
 - ब) घरगुती वृद्धी
 - क) उत्पन्न वृद्धी
 - ii) नाफेड चे मुख्यालय येथे आहे.
 - अ) मुंबई
 - ब) दिल्ली
 - क) कोलकाता
 - iii) कृषी उत्पन्न बाजार समिती सरकार विसर्जित करू शकते.
 - अ) केन्द्र
 - ब) राज्य
 - क) स्थानिक
 - iv) कृषी उत्पन्न बाजार समितीचे कार्यक्षेत्र पूरते मर्यादीत आहे.
 - अ) तहसिल
 - ब) जिल्हा
 - क) राष्ट्र
 - v) भारतातील सर्वात मोठे कृषी विपणन महासंघ म्हणजे
 - अ) राज्य विपणन महासंघ
 - ब) नाफेड
 - क) नाबार्ड
 - vi) कृषी विपणनास प्रोत्साहन हे चे उद्दीष्ट आहे.
 - अ) नाफेड
 - ब) सोसायटी
 - क) सरकार

ब) खालील जोड्या जुळवा.

[5]

‘अ’

‘ब’

- i) शेतकऱ्यांसाठी संधी
- ii) कृषीमाल निर्यात
- iii) कृषी उत्पन्न बाजार समिती व्यवस्थापन
- iv) कृषी उत्पन्न बाजार समिती अधुनिक कायदा 2003
- v) उत्पादन विकास व्यूहरचना

- अ) कृषी उत्पन्न बाजार समिती
- ब) भारताबाहेर माल पाठविणे
- क) नवीन उत्पादन नवीन बाजार
- ड) संचालक मंडळ
- इ) महत्वाच्या तरतूदी

प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) नाफेडची कामगिरी
- ब) सहकारी सेवा विपणन
- क) कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांच्या समस्या
- ड) कृषी विपणनावरील परिणाम

प्रश्न 3) अ) सहकारी विपणन व्यूहरचनेवर परिणाम करणारे घटक सांगा.

[8]

ब) नाफेडची कार्ये सांगा.

[7]

प्रश्न 4) अ) कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांचे महत्व सांगा.

[8]

ब) कृषी उत्पन्न बाजार समिती मॉडेल कायदा 2003 मधील मुख्य तरतूदी सांगा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5924

[Total No. of Pages : 3

[6142]-610

T.Y. B.Com.

COST AND WORKS ACCOUNTING - II

365 (e) : Methods of Costing

(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any five out of 6) [5×1=5]

- a) _____ is a system in which costs are assigned to batches or work orders of Production.
 - i) Job costing
 - ii) Contract costing
 - iii) Process costing
 - iv) Marginal costing
- b) Job Costing is aimed to find out the cost of a specific _____.
 - i) Job
 - ii) Contract
 - iii) Process
 - iv) Material
- c) A contract is generally of _____ duration.
 - i) Short
 - ii) Long
 - iii) Medium
 - iv) Very Short
- d) Passenger Kilometers = Number of Passengers × _____.
 - i) No. of Kilometer
 - ii) No. of Vehicles
 - iii) Salary of Driver
 - iv) Cost of Vehicle
- e) In process costing, as the product passes from one process to another, the _____ cost of previous process is transferred to the next process.
 - i) Accumulated
 - ii) Sunk
 - iii) Process cost
 - iv) Marginal cost
- f) CAS 13 - relates to the cost of _____ cost centre.
 - i) Job
 - ii) Service
 - iii) Contract
 - iv) Joint

P.T.O.

- B) Match the following: [5]
a) Service Costing	i) Product of comparatively small value
b) Normal Loss	ii) Summary of cost incurred on the job
c) Cost plus contract	iii) Absorbed by the unit completed
d) Job order cost sheet	iv) Contract costing
e) By product	v) Cost of providing service

Q2) Short Notes (Any two out of three) [10]

- Escalation clause
- Normal and abnormal loss
- Application of service costing

Q3) Bharat Constructions, Baroda undertook a Contract No 45 for Rs. 4,00,000 on 1 April, 2022. They incurred the following expenses during the year 2022-23. [15]

Materials Issued from Stores	36,600
Materials Transferred from Contract No. 54	3,400
Materials Directly Purchased for the Contract	10,000
Materials in Hand on Site	2,500
Plant Issued for Contract	20,000
Wages Paid directly	70,000
Architects Fees	3,000
Wages Due but not paid	1,000
Direct Expenses Outstanding	600
Cash Received from Contractee	1,44,000
Work Certified	1,80,000
Cost of Work Uncertified	1,500

Of the Plant and Materials charged to contract, Plant costing Rs.4,000 and Materials costing Rs. 3,000 were lost. on 31 March 2023 Plant costing 3,000 was returned to stores Charge Depreciation on Plant @ 15% p.a. as per Written Down value Method: Prepare Contract Account for the year ended 31 March, 2023.

Q4) The Bharat Chemicals Ltd. Baroda produced three types of chemicals during the month August, 2022 by three consecutive processes. In each process 2% of the total weight put in is lost and 10% is scrap. In Process I and Process II the scrap realises Rs. 100 a tonne and from Process III Rs. 20 at tone. **[15]**

Particulars	Process 'I'	Process 'II'	Process 'III'
Materials Used Tonnes	1,000	140	1,348
Raw Materials Consumed	1,20,000	28,000	2,83,620
Manufacturing Wages	20,500	18,520	15,000
General Overheads	10,300	7,240	3,100
The product of three processes are dealt with as follows			
Passed to Next Process %	75	50	--
Sent to Warehouse for Sale %	25	50	100

Prepare Process Cost Account showing cost per tonne of each process.

OR

From the following data relating to two passengers vehicles viz. Deepa and Swara, of Saibaba Transport Co, Nashik you are required to calculate the cost per running km.

Particulars	Deepa	Swara
Cost of Vehicle	1,00,000	60,000
Annual Road License	3,000	3,000
Insurance p.a.	2,800	1,600
Yearly Garage Rent	2,400	2,000
Supervision and Salaries for twelve months	5,200	2,325
Driver's Wages per running hour	6	6
Cost of Petrol per litre	3.50	3.50
Repairs and Maintenance per km.	3.30	3.30
Cost of tyre and Tubes per km.	3.59	4.10
Estimate Life kms	1,60,000	1,20,000
km. per Litre of Petrol km	10	12
Annual kms run km	24,000	9,000

Charge interest 10% pa on cost of vehicles and vehicle runs 40 km per hour on an average.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5925

[Total No. of Pages : 4

[6142]-611
T.Y. B.Com.
STATISTICS
365 f : Business Statistics - II
(2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Attempt the following: **[5×1]**

Choose the correct alternative of the following (any five)

- a) If X follows standard normal distribution then $P(X < 2) =$
 - i) $P(X > 2)$
 - ii) $P(X > -2)$
 - iii) $1 - P(X > -2)$
 - iv) $1 - P(|X| > 2)$
- b) The hypothesis stating that average proportion of defective entries in journal is less than 10% is
 - i) left sided hypothesis
 - ii) right sided hypothesis
 - iii) two-sided hypothesis
 - iv) null hypothesis
- c) Let $X \rightarrow N(300, 25)$ then standard deviation is
 - i) 300
 - ii) 12
 - iii) 25
 - iv) 5
- d) To test independence of two attributes with one attribute at 3 levels and another attribute at 4 levels, under null hypothesis distribution is chi-square with degrees of freedom.
 - i) 2
 - ii) 3
 - iii) 1
 - iv) 6
- e) Testing $H_0 : P = 0.5$ against $H_1 : P \neq 0.5$ the critical region is
 - i) left tailed
 - ii) right tailed
 - iii) two sided
 - iv) neither (i) or (ii)
- f) Simple random sampling is used when the population is:
 - i) Homogeneous
 - ii) Heterogeneous
 - iii) Discrete
 - iv) Continuous
- g) The _____ sum of squares measures the variability of the observed values around their respective block means.
 - i) Error
 - ii) Total
 - iii) Treatment
 - iv) Block

P.T.O.

- B) State whether the following statements are True or False. [5×1]
- Probability of committing type II error is called as level of significance.
 - Selecting a college representative when college is multidisciplinary is systematic sampling.
 - For certain normal distribution mean is 45 and mode is 58.
 - Long form of ANOVA Analysis of variance.
 - Large sample tests are also called as exact test.

Q2) Write short notes (any two) [5 each]

- Stratified sampling
- Normal distribution
- Analysis of Variance (ANOVA)
- Chi-square test

Q3) A) a) Let X be normally distributed random variable with parameters mean = 40 and variance = 1 that is $X \sim N(40, 1)$. [4]

Calculate:

- $P(X \geq 42)$
 - $P(39 \leq X \leq 41)$
- b) From a locality 200 persons were randomly selected and the information regarding educational achievements was collected. The Result is as follows. [4]

	Literate	Illiterate
Men	20	80
Women	30	70

Examine whether gender and education are associated.

(Given : $\chi^2_{1,0.05} = 3.841$)

- B) a) Fill in the blanks of the following ANOVA tables marked “–” [4]

Source of variation	Degrees of freedom	Sum of squares	Mean Sum of squares	Variance Ratio
Between shifts	2	41.74		
Between workers	4			
Error		106.79		
Total	14	496.96		

Test the homogeneity of machine shifts and workers. Use 5% level of significance

- b) On the basis of the following data can we say that there is significant difference in average reading rate of boys and girls: (use 5% level of significance) [3]

	Sample size	Average reading rate	Variance
Girls	100	206	450
Boys	100	191	450

- Q4)** A) a) The PI (pulsality index) of 10 patients before and after certain event are given below: [4]

Before	0.45	0.54	0.48	0.62	0.48	0.60	0.45	0.46	0.35	0.40
After	0.60	0.65	0.63	0.78	0.63	0.80	0.69	0.62	0.68	0.50

Test whether PI differ significantly? Use 5% level of significance.

[Given $t_{9,0.05} = 2.262$]

- b) In a certain area A, in a sample of 1000 persons 556 persons were found to be vegetarian. Where as in a certain area B, in a sample of 800 persons 330 persons were found to be vegetarian. Do these facts reveal a significant difference between the two areas with respect to food habits? (Use 5% level of significance) [4]
- B) a) In a population of size 5 the values are 12, 23, 56, 18, 17. Draw all possible sample of size 2 using SRSWOR. Verify that sample mean is an unbiased estimator of population mean. [4]
- b) Define Normal probability distribution, also state additive property of two independent normal variates. [3]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5926

[6142]-612

[Total No. of Pages : 4

T.Y. B. Com.

**365 (g) : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt any five out of six) [5]

- i) _____ Approaches in business enterprise give to entrepreneur an unfair advantage in enterprise.
 - a) Logical
 - b) Creative
 - c) Flexible
- ii) _____ Plan lays down strategies for marketing a product/service which can lead to success of business.
 - a) Production
 - b) Human Resource
 - c) Marketing
- iii) _____ and organization are two concepts that play an active role in any firm.
 - a) Communication
 - b) Management
 - c) Control
- iv) Revival schemes of industrial sickness the Government of India has setup a statutory body named _____.
 - a) BIFR
 - b) FEMA
 - c) MRTP

P.T.O.

- v) Business Continuity management is proactive while _____
Management is reactive.
- Cash crisis
 - Crisis
 - Leadership
- vi) Toppr was founded in the year _____.
 - 2011
 - 2012
 - 2013

- B) Match the following. [5]
a) Urban Ladder	i) 2012
b) Sharechat	ii) 2006
c) Internal Causes	iii) Evaluate strength, weakness of competitors
d) MSME Act	iv) Under the control of Management
e) Comparative Analysis	v) 2015

Q2) Write Short Notes (Attempt Any Two) [10]

- Financial Aspects in business plan.
- Start-up phase management.
- Revival scheme of sickness.
- Advantages of start-ups in India.

Q3) a) Write the guidelines for preparing business plan. [8]

- b) Explain the challenges in implementation of Enterprise Risk Management. [7]

Q4) a) Explain the types of business crises. [8]

- b) Explain the Do's and Don'ts for startup. [7]

Total No. of Questions : 4]

P5926

[6142]-612

T.Y. B. Com.

365 (g) : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II

(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहिणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.
-

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) व्यवसाय उद्योगातील दृष्टीकोन उद्योजकांना एंटरप्राइझमध्ये एक अन्यायकारक फायदा देतात.
अ) तार्किक
ब) क्रिएटिव्ह
क) लवचिक
- ii) योजना उत्पादन/ सेवेच्या विपणनासाठी धोरणे मांडते ज्यामुळे व्यवसाय यशस्वी होऊ शकतो.
अ) उत्पादन
ब) मानव संसाधन
क) विपणन
- iii) आणि संघटना या दोन संकल्पना आहेत ज्या कोणत्याही फर्ममध्ये सक्रिय भूमिका बजावतात.
अ) संवाद
ब) व्यवस्थापन
क) नियंत्रण
- iv) औद्योगिक आजाराच्या पुनरुज्जीवन योजनांसाठी भारत सरकारने नावाची वैधानिक संस्था स्थापन केली आहे.
अ) BIFR
ब) FEMA
क) MRTP

v) व्यवसाय सातत्य व्यवस्थापन सक्रिय असते तर व्यवस्थापन प्रतिक्रियाशील असते.

अ) रोख संकट

ब) संकट

क) नेतृत्व

vi) Toppr ची स्थापना वर्षात झाली.

अ) 2011

ब) 2012

क) 2013

ब) जोड्या लावा.

[5]

i) अर्बन ल्याडर (Urban Ladder)

अ) 2012

ii) शेअरचॅट

ब) 2006

iii) अंतर्गत कारणे

क) प्रतिस्पर्ध्यांची ताकद,
कमकुवतपणाचे मूल्यांकन करा

iv) एमएसएमई कायदा

ड) व्यवस्थापनाच्या नियंत्रणाखाली

v) तुलनात्मक विश्लेषण

इ) 2015

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

अ) व्यवसाय योजनेतील आर्थिक बाबी

ब) स्टार्ट-अप फेज व्यवस्थापन

क) आजारपणाची पुनरुज्जीवन योजना

ड) भारतातील स्टार्ट-अप्सचे फायदे

प्र.3) अ) व्यवसाय योजना तयार करण्यासाठी मार्गदर्शक तत्त्वे लिहा.

[8]

ब) एंटरप्राइज रिस्क मॅनेजमेंटच्या अंमलबजावणीतील आव्हाने स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) व्यवसायातील संकटांचे प्रकार स्पष्ट करा.

[8]

ब) स्टार्टअपसाठी काय करावे आणि काय करू नये हे स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P5927

[6142]-613

T.Y. B. Com.

365 (H) : MARKETING MANAGEMENT - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative. (Any five) [5]

- i) Transport function of marketing creates _____ utility.
(Place, Time, Possession)
- ii) Marketing is a process which aims at _____.
(Production, Profit Making, The satisfaction of customer needs)
- iii) A place for buying and selling activities is called _____.
(Market, Marketing, Market research)
- iv) The one significant reason for the Trade to become global is _____.
(Communication opportunities, Technology, Improved transportation)
- v) Extension of marketing activities across the globe is called as _____.
(Global Business, Universal Marketing, Global Marketing)
- vi) IT security in any firm or organization is maintained and handled by _____.
(CEO of the organization, Security Auditor, IT Security Engineer)

P.T.O.

B) Match the following. [5]

Column A	Column B
i) Indian Patent Act	a) Protecting the Technology from any kind of threats
ii) Consumer Protection Act	b) 2005
iii) Defects of Agricultural Marketing	c) 1986
iv) Global Marketing	d) Lack of Storage Facility
v) Cyber Security	e) Worldwide

Q2) Write a Short Notes. (any two) [10]

- a) Cyber Security Marketing Advantages.
- b) Importance of Global Marketing.
- c) Competition Act 2002.
- d) Agri-products.

Q3) a) Explain the various functions in Agricultural Marketing System. [8]

b) Explain the nature of Trade Mark Act, 1999. [7]

Q4) a) Explain the factors affecting Global Marketing. [8]

b) Explain the need and importance of Cyber Security Marketing. [7]

Total No. of Questions : 4]

P5927

[6142]-613

T.Y. B. Com.

365 (H) : MARKETING MANAGEMENT - II

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडे दिलेली संख्या पूर्ण गुण दर्शवतात.

प्र.1) अ) योग्य पर्याय निवडून रिक्त जागा भरा. (कोणत्याही 5) [5]

- विपणनाचे परिवहन कार्य उपयुक्तता निर्माण करते.
(स्थान, वेळ, ताबा)
- विपणन ही एक प्रक्रिया आहे ज्याचा उद्देश आहे.
(उत्पादन, नफा मिळवणे, ग्राहकांच्या गरजा पूर्ण करणे)
- खरेदी आणि विक्री क्रियाकलापांच्या ठिकाणास म्हणतात.
(बाजार, विपणन, बाजार संशोधन)
- व्यापार जागतिक होण्याचे एक महत्वाचे कारण म्हणजे होय.
(संवादाच्या संधी, तंत्रज्ञान, सुधारित वाहतूक)
- जगभरातील विपणन क्रियाकलापांच्या विस्ताराला म्हणतात.
(जागतिक व्यवसाय, युनिव्हर्सल मार्केटिंग, जागतिक विपणन)
- कोणत्याही फर्म किंवा संस्थेमधील आयटी सुरक्षा द्वारे राखली जाते आणि हाताळली जाते.
(संस्थेचे सीईओ, सुरक्षा लेखापरीक्षक, आयटी सुरक्षा अभियंता)

ब) योग्य जोड्या जुळवा. [5]

रकाना अ	रकाना ब
i) भारतीय पेटंट कायदा	अ) कोणत्याही प्रकारच्या धोक्यांपासून तंत्रज्ञानाचे संरक्षण करणे
ii) ग्राहक संरक्षण कायदा	ब) 2005
iii) कृषी विपणनातील दोष	क) 1986
iv) जागतिक विपणन	ड) साठवण सुविधेचा अभाव
v) मायबर सुरक्षा	इ) जगभर

प्र.2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) सायबर सुरक्षा विपणनाचे फायदे
- ब) जागतिक विपणनाचे महत्त्व
- क) स्पर्धात्मक कायदा 2002
- ड) कृषी-उत्पादने

प्र.3) अ) कृषी विपणन व्यवस्थेतील विविध कार्ये स्पष्ट करा.

[8]

ब) व्यापार चिन्ह अधिनियम 1999 चे स्वरूप स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) जागतिक विपणनावार परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

[8]

ब) सायबर सुरक्षा विपणनाची गरज आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5928

[6142]-614

[Total No. of Pages : 4

T.Y. B. Com.

365 (i) : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS - II
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks (Attempt any 5 out of 6) **[5]**

- i) The make in India initiative was launched in _____.
(2014, 2012, 2017, 2020)
- ii) Mainly _____ factors affecting industrial relations.
(Economic, political, social, cultural)
- iii) The national manufacturing policy was launched in _____.
(2014, 2011, 2015, 2019)
- iv) The major problem of agricultural labour is _____.
(Less wages, high illiteracy rate, high capital, high standard of living)
- v) The Industrial relation dispute act was passed in _____.
(1950, 1947, 1965, 1993)
- vi) _____ refers to all types of relationship between all parties concerned with industry
(General relations, political relations, human relations, Industrial relations)

P.T.O.

B) Match the following. [5]

i) Industrial dispute act	a) New Industrial unit
ii) Start up India	b) Less wages
iii) Maharashtra industrial policy	c) 1947
iv) Problem of agricultural labour	d) 2019
v) Make in India	e) 2014

Q2) Write a short notes (any 2 out of 4) [10]

- a) Problems of agricultural labour.
- b) Industrial relations.
- c) Types of agricultural labour.
- d) Water management Initiatives.

Q3) a) Explain the impact of covid -19 pandemic on Indian agriculture. [8]

b) Describe the causes of increasing agricultural labour in India. [7]

Q4) a) Describe the socio-economic characteristics of agriculture labour. [8]

b) Explain the meaning and scope of Industrial relations. [7]

Total No. of Questions : 4]

P5928

[6142]-614

T.Y. B. Com.

365 (i) : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS -II

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) मेक इन इंडिया उपक्रम मध्ये सुरू करण्यात आला.
(2014, 2012, 2017, 2020)
- ii) प्रामुख्याने घटक औद्योगिक संबंधावर परिणाम करतात.
(आर्थिक, राजकीय, सामाजिक, सांस्कृतिक)
- iii) राष्ट्रीय विनिर्माण धोरण मध्ये जाहिर करण्यात आले.
(2014, 2011, 2015, 2019)
- iv) शेतमजुरांचा मुख्य प्रश्न हा आहे.
(कमी वेतन, उच्च निरक्षरता दर, उच्च भांडवल, उच्च राहणीमानाचा दर्जा)
- v) औद्योगिक संबंध संघर्ष कायदा मध्ये संमत करण्यात आला.
(1950, 1947, 1965, 1993)
- vi) उद्योगांशी संबंधित विविध पक्षांमधील संबंध यास असे म्हणतात.
(सामान्य संबंध, राजकीय संबंध, मानवी संबंध, औद्योगिक संबंध)

ब) योग्य जोड्या लावा.

[5]

i) औद्योगिक संघर्ष कायदा	अ) नवीन औद्योगिक घटक
ii) स्टार्ट – अप इंडिया	ब) कमी वेतन
iii) महाराष्ट्र औद्योगिक धोरण	क) 1947
iv) शेतमजुरांच्या समस्या	ड) 2019
v) मेक इन इंडिया	इ) 2014

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) शेतमजुरांच्या समस्या
- ब) औद्योगिक संबंध
- क) शेतमजुरांचे प्रकार
- ड) जल व्यवस्थापन उपक्रम

प्र.3) अ) भारतीय कृषी क्षेत्रावरील कोरोना -19 महामारीचे परिणाम स्पष्ट करा.

[8]

ब) भारतातील शेतमजुरांची वाढती संख्या याची कारणे स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) शेतमजुरांचे सामाजिक - आर्थिक वैशिष्ट्ये विशद करा.

[8]

ब) औद्योगिक संबंधांचा अर्थ व व्याप्ती स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 2

P5929

[6142]-615

T.Y. B.Com.

**365 (J) : DEFENCE BUDGETING, FINANCE &
MANAGEMENT -II**

(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any five of the following.

[5×2=10]

- a) Define 'Atmanirbhar'.
- b) Define armed forces.
- c) What is logistic management?
- d) What is Defence Space?
- e) Define logistics.
- f) Define non military organization.

Q2) Attempt any four of the following.

[4×5=20]

- a) Logistic management.
- b) Special Weapon Development.
- c) Ministry of defence.
- d) Military organization.
- e) Missile technology.

Q3) Attempt any four of the following.

[4×5=20]

- a) State the principles of non military organization.
- b) State the principles of military organization.
- c) Explain the Objective of 'Atmanirbhar Bharat'.
- d) Explain decision making process of Indian armed forces.
- e) Explain Nature and scope of Defence management.

Q4) Attempt any two of the following.

[2×10=20]

- a) Explain in detail problems of defence production in India.
- b) Explain in detail Increasing Role of the Private Sector in Securing the Supply Chain and Providing Technology for Self-reliance.
- c) Explain in detail the scope of logistics management in Indian armed forces.

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P5929

[6142]-615

T.Y. B.Com.

**365 (J) : DEFENCE BUDGETING, FINANCE &
MANAGEMENT -II**

(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×2=10]

- अ) 'आत्मनिर्भर' ची व्याख्या करा.
- ब) सेनादले व्याख्या करा.
- क) पुरवठा व्यवस्थापन म्हणजे काय?
- ड) डिफेन्स स्पेस म्हणजे काय?
- इ) पुरवठा व्याख्या करा.
- फ) बिगर लष्करी संघटना व्याख्या करा.

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[4×5=20]

- अ) पुरवठा व्यवस्थापन
- ब) विशेष शस्त्र विकास
- क) संरक्षण मंत्रालय
- ड) संरक्षण संघटना
- इ) क्षेपणास्त्र तंत्रज्ञान

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4×5=20]

- अ) बिगर लष्करी संघटनेची मुलतत्वे सांगा.
- ब) लष्करी संघटनेची मुलतत्वे सांगा.
- क) 'आत्मनिर्भर भारत' ची उद्दिष्ट स्पष्ट करा.
- ड) भारतीय सेनादलातील निर्णय प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- इ) संरक्षण व्यवस्थापनाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2×10=20]

- अ) संरक्षण उत्पादनातील समस्या सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) पुरवठा साखळी सुरक्षित करण्यात आणि स्वावलंबनासाठी तंत्रज्ञान उपलब्ध करून देण्यात खाजगी क्षेत्राची वाढती भूमिका तपशीलवार स्पष्ट करा.
- क) भारतीय सेनादलातील पुरवठा व्यवस्थापनाची व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P5930

[6142]-616

T.Y. B. Com.

365 (K) : INSURANCE TRANSPORT AND TOURISM - II

(Tourism)

(2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt any 5)

[5]

- i) Travel propensity is a measure of _____.
 - a) The percentage of a population engaging in tourism
 - b) The ratio of day trip to over night visits
 - c) Frequency of travel of a population
- ii) Handling agents is _____.
 - a) Domestic tour operators
 - b) Incoming tour operators
 - c) Specialist tour operators
- iii) IATA stands for
 - a) International Aviation Travel Association
 - b) International Air Transportation Association
 - c) International aviation and Tourism Association
- iv) The primary purpose of TAAI is _____.
 - a) To regulate the travel industry in India along organized lines
 - b) To regulate the travel industry in world
 - c) To control the travel industry in India along organised lines
- v) TAAI stands for _____.
 - a) Travel Agent Association of India
 - b) Tourist Agent Association of India
 - c) Transport Agent Association of India

P.T.O.

- vi) Validator plate is issued to _____.
a) Air lines
b) BSP
c) Travel Agents

B) Match the following. [5]

i) UNWTO	a) 1947
ii) TAAI	b) 1966
iii) IATO	c) 1945
iv) ITDC	d) 1951
v) ICAO	e) 1982
	f) 1975

Q2) Write Short Notes (Any 2) [10]

- a) Tourism Demand and Transport.
- b) Tour Operator.
- c) Tourist Accommodation.
- d) Functions at TAAI.

Q3) a) State the factors influencing Tourist Transport selection. [8]

b) State the types of Tour operator. [7]

Q4) a) Describe the role of Accommodation sector in Tourism. [8]

b) State the functions of IATA. [7]

Total No. of Questions : 4]

P5930

[6142]-616

T.Y. B. Com.

365 (K) : INSURANCE TRANSPORT AND TOURISM - II

(Tourism)

(2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5)

[5]

- i) प्रवासी प्रवृत्ती हे एक चे मोजमाप आहे.
अ) पर्यटनामध्ये गुंतलेल्या लोकसंख्येची टक्केवारी
ब) रात्रीच्या भेटीसाठी दिवसाच्या सहलीचे गुणोत्तर
क) लोकसंख्येच्या प्रवासाची वारंवारता
- ii) हाताळणी करणारे एजंट हे आहेत.
अ) घरगुती टूर ऑपरेटर
ब) येणारे टूर ऑपरेटर
क) विशेषज्ञ टूर ऑपरेटर
- iii) आय. ए. टी. ए. (IATA) चे विस्तारीत रूप आहे.
अ) आंतरराष्ट्रीय विमान प्रवास संघटना
ब) आंतरराष्ट्रीय हवाई वाहतूक संघटना
क) आंतराष्ट्रीय विमानचालन आणि पर्यटन संघटना
- iv) टी.ए.ए.आय. (TAAI) चा प्राथमिक हेतु आहे.
अ) संघटित मार्गाने भारतातील प्रवासी उद्योगाचे नियमन करणे
ब) जगातील प्रवासी उद्योगाचे नियमन करणे
क) संघटित मार्गाने भारतातील प्रवासी उद्योगावर नियंत्रण ठेवणे
- v) टी.ए.ए.आय. (TAAI) चे विस्तारीत रूप आहे.
अ) ट्रॅव्हल एजंट असोसिएशन ऑफ इंडिया
ब) टूरीस्ट एजंट असोसिएशन ऑफ इंडिया
क) ट्रान्सपोर्ट एजंट असोसिएशन ऑफ इंडिया

vi) “व्हॅलिडेटर प्लेट” यांना जारी केली जाते.

- अ) विमान सेवा
- ब) बी.एस.पी
- क) प्रवासी मध्यस्त

ब) जोड्या जुळवा.

[5]

i) UNWTO	अ) 1947
ii) TAAI	ब) 1966
iii) IATO	क) 1945
iv) ITDC	ड) 1951
v) ICAO	इ) 1982
	फ) 1975

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही 2)

[10]

- अ) पर्यटन मागणी आणि वाहतुक
- ब) टूर ऑपरेटर
- क) पर्यटक निवास
- ड) TAAI ची कार्ये

प्र.3) अ) पर्यटक वाहतुक निवडीवर परिणाम करणाटे घटक सांगा.

[8]

ब) टूर ऑपरेटरचे प्रकार स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) पर्यटनातील निवास क्षेत्राच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

[8]

ब) IATA ची कार्ये सांगा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5931

[Total No. of Pages : 2

[6142]-617

T.Y. B.Com.

COMPUTER PROGRAMMING AND APPLICATION

365 L : Computer Networking and E-Commerce - II

(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks.

[5]

- a) Customers are going digital with their payments, increasing the need for _____.
 - i) fraud
 - ii) unsecurity
 - iii) security
 - iv) prediction
- b) To protect your computer from phishing, malware and other security threats use genuine _____ software.
 - i) virus
 - ii) malicious
 - iii) anti-virus
 - iv) trojan
- c) Using _____ process confidentially, information can be achieved.
 - i) cryptography
 - ii) virus
 - iii) security
 - iv) steganography
- d) _____ helps to simplify business processes and makes them faster and efficient.
 - i) E-commerce
 - ii) Files
 - iii) Folders
 - iv) Virus
- e) If the systems use separate protocols _____ is used to link two systems
 - i) Repeater
 - ii) Bridge
 - iii) Hub
 - iv) Gateway device

P.T.O.

B) Match the following. [5]

a) E - currency	i) E - signature
b) Switch	ii) Digital cash
c) Network Topology	iii) Connecting to internet
d) Modern	iv) Bus
e) Digital Signature	v) Connect systems on network

Q2) Short notes (any 2 out of 4) [10]

- a) Information security and Threats
- b) Components of wireless networks
- c) E - Marketing
- d) Search Engines

Q3) a) Explain various security issues in wireless communication. [8]

b) What is mobile commerce? Explain applications of mobile commerce. [7]

Q4) a) Explain in detail firewalls and network security in detail. [8]

b) Explain E-marketing techniques in detail. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5932

[Total No. of Pages : 4

[6142]-618

T.Y.B.Com.

BUSINESS ADMINISTRATION - III

**366 (a) : Production and Operation Management - III
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - III)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Multiple choice questions. (answer any 5) [5]

- i) _____ is an activity by which goods and services are produced.
 - a) Production
 - b) Purchase
 - c) Marketing
- ii) Most important element for production process is _____.
 - a) Finance
 - b) Raw material
 - c) Machinery
- iii) Which of the following models is used to calculate the timing of the inventory order?
 - a) Economic order quantity model
 - b) Fixed order quantity model
 - c) Reorder point model
 - d) Fixed order inventory model
- iv) _____ is a term used in logistic and warehousing.
 - a) ABC Analysis
 - b) Cros Docking
 - c) Value chain process
 - d) Process
- v) _____ is a set of management tools and techniques designed to improve production process.
 - a) Six sigma
 - b) Quality management
 - c) ABC Analysis

P.T.O.

- vi) _____ is the backbone of production planning and control.
 - a) Material Requisition planning
 - b) Economic order quantity
 - c) Value Chain Analysis
- vii) ABC Analysis is used in _____.
 - a) CPM
 - b) PERT
 - c) Inventory Control

B) Match the following. (any 5) [5]

Group A	Group B
i) Production planning	a) Economic order quantity
ii) EOQ	b) Manufacturing process
iii) Plant Layout	c) Controlling Cost
iv) Inventory Management	d) Maximize profit
v) Supply chain management	e) Quality control
vi) Quality management	f) Delivery of Goods
vii) TQM	g) Total Quality Management

Q2) Write short notes. (any two) [10]

- a) Objectives of Production Control
- b) Advantages of Plant Layout
- c) Economic order Quantity
- d) Modes of Transport

Q3) a) Explain in detail functions of production Management. [8]

b) Explain the various techniques used in plant Layout. [7]

Q4) a) Discuss the use of computers in inventory Management. [8]

b) Explain the various stages of supply chain Management. [7]

Total No. of Questions : 4]

P5932

[6142]-618

T.Y.B.Com.

BUSINESS ADMINISTRATION - III

366 (a) : Production and Operation Management - III
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मुल इंग्रजी प्रश्नपत्रीका पहावी.
-

प्र.1) अ) बहुपर्यायी प्रश्न. (कोणतेही पाच)

[5]

- i) एक क्रिया आहे ज्याद्वारे वस्तू व सेवांचे उत्पादन केले जाते.
अ) उत्पादन
ब) खरेदी
क) विपणन
- ii) उत्पादन निर्मितीसाठी लागणारा महत्वाचा घटक म्हणजे होय.
अ) वित्त
ब) कच्चा माल
क) यंत्रसामग्री
- iii) मालसाठा मागणी वेळेची गणना करण्यासाठी खालीलपैकी कोणते मॉडेल वापरले जाते?
अ) इकॉनॉमिक ऑर्डर क्वांटिटी मॉडेल ब) फिक्स ऑर्डर क्वांटिटी मॉडेल
क) रिऑर्डर पॉइंट मॉडेल ड) फिक्स ऑर्डर इन्वेंटरी मॉडेल
- iv) ही संज्ञा लॉजिस्टिक्स व गोदामासाठी वापरली जाते.
अ) एबीसी विश्लेषण ब) क्रॉस डॉकिंग
क) व्हॅल्यू चेन प्रक्रिया ड) प्रक्रिया
- v) हे उत्पादन प्रक्रिया सुधारण्यासाठी असलेल्या साधनांचा व धोरणांचा एक संच आहे.
अ) सिक्स सिग्मा
ब) गुणवत्ता व्यवस्थापन
क) (अ) (ब) (क) वर्गिकरण

vi) हा उत्पादन नियोजन आणि नियंत्रणाचा कणा आहे.

- अ) सामग्री गरज नियोजन
- ब) मागणीचे आर्थिक गणित
- क) मुल्य साखळी वितरण

vii) अ ब क विश्लेषण साठी वापरले जाते.

- अ) सी.पी.एम.
- ब) पी.ई.आर.टी.
- क) साठा नियंत्रण

ब) जोड्या लावा. (कोणत्याही पाच)

[5]

गट 'अ'

- i) उत्पादन नियोजन
- ii) इ.ओ.क्यू (EOQ)
- iii) यंत्रकुल
- iv) मालसाठ/ व्यवस्थापन
- v) वितरण साखळी व्यवस्थापन
- vi) गुणवत्ता व्यवस्थापन
- vii) टी.क्यू. एम. (TQM)

गट 'ब'

- अ) इकोनॉमिक ऑर्डर कौन्टिटी
- ब) उत्पादन प्रक्रिया
- क) खर्च नियंत्रण
- ड) जास्तीचा नफा
- इ) गुणवत्ता नियंत्रण
- फ) वस्तूचे वितरण
- य) टोटल क्वालीटी मॅनेजमेंट

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) उत्पादन नियंत्रणाची उद्दिष्टे
- ब) यंत्रकुलाचे फायदे
- क) मागणीचे आर्थिक गणित
- ड) वाहतूकीचे माध्यम

प्र.3) अ) उत्पादन व्यवस्थापनाची कार्ये स्पष्ट करा.

[8]

ब) यंत्रकुलाची विविध तंत्रे स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) मालसाठा व्यवस्थापनेत संगणकीय उपयोग सविस्तर स्पष्ट करा.

[8]

ब) वितरण साखळीचे टप्पे सविस्तर स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5933

[Total No. of Pages : 4

[6142]-619

T.Y.B.Com.

BANKING AND FINANCE - III

366 (B) : Banking Law and Practices in India - II

(CBCS 2019Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (Attempt any five) [5]

- i) "Digital signature" is defined under _____ of IT Act, 2000?
 - a) Section 1
 - b) Section 2
 - c) Section 8
 - d) Section 6
- ii) In which year India's IT Act came into existence?
 - a) 2000
 - b) 2001
 - c) 2002
 - d) 2003
- iii) _____ gets protection under section 85 of Negotiable Instrument Act, 1881?
 - a) Collecting banker
 - b) Paying banker
 - c) Issuing banker
 - d) Both (a) and (b)
- iv) Person availing banking services is called _____.
 - a) Banker
 - b) Broker
 - c) Customer
 - d) Trustee
- v) The primary relationship between banker and customer is a _____ relationship.
 - a) Mutual
 - b) Contractual
 - c) Personal
 - d) None of the above
- vi) Charge created on immovable property is called _____.
 - a) Mortgage
 - b) Pledge
 - c) Hypothecation
 - d) Lien

P.T.O.

B) Match the following. [5]

i) Malware	a) E - mail
ii) Spamming	b) Gold Loan
iii) Phishing	c) Vehicle Loan
iv) Pledge	d) Stealing Data
v) Hypothecation	e) Virus

Q2) Write Short Notes (any 2) [10]

- a) Spamming.
- b) Collecting banker.
- c) Garnishee order.
- d) Loan recovery problem.

Q3) a) Explain in duties and rights of paying banks. [8]

b) Explain the impact of Cybercrime on banking. [7]

Q4) a) Explain the banker and customer relationship as a debtor and creditor. [8]

b) Explain the types of loan schemes in banks [7]

P5933

T.Y.B.Com.

366 (B) : Banking Law and Practices in India - II
(CBCS 2019Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50]

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) **[5]**

- i) आयटी कायदा, २००० च्या मध्ये “डिजिटल स्वाक्षरी” ची व्याख्या केली आहे.
अ) कलम १
ब) कलम २
क) कलम ८
ड) कलम ६
- ii) भारतामध्ये IT कायदा कोणत्या वर्षी अस्तित्वात आला?
अ) २०००
ब) २००१
क) २००२
ड) २००३
- iii) चलनक्षम दस्तऐवज कायदा १८८१ च्या कलम ८५ अंतर्गत संरक्षण मिळते.
अ) वसुली बँकेला
ब) प्रदायी बँकेला
क) जारी करणारी बँकेला
ड) (अ) आणि (ब) दोन्हींना
- iv) बँकिंग सेवा घेणाऱ्या व्यक्तीला म्हणतात.
अ) बँक
ब) दलाल
क) ग्राहक
ड) विश्वस्त
- v) बँक आणि ग्राहक यांच्यातील प्राथमिक संबंध संबंध आहे.
अ) परस्पर
ब) कंत्राटी
क) वैयक्तिक
ड) वरीलपैकी काहीही नाही

vi) स्थावर मालमत्तेवर लागू केलेल्या कर्जभारला म्हणतात.

अ) गहाण

ब) ताबेगहाण

क) नजरगहाण

ड) धारणाधिकार

ब) जोड्या जुळवा.

[5]

i) मालवेअर

अ) ई - मेल

ii) स्पॅमिंग

ब) गोल्ड लोन

iii) फिशिंग

क) वाहन कर्ज

iv) ताबेगहाण

ड) डेटा चोरणे

v) नजरगहाण

इ) व्हायरस

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही 2)

[10]

अ) स्पॅमिंग

ब) वसुली बँक

क) गार्निश ऑर्डर

ड) कर्ज वसुलीची समस्या

प्र.3) अ) प्रदायी बँकांची कर्तव्ये आणि अधिकार स्पष्ट करा.

[8]

ब) सायबर गुन्हांचा बँक व्यवसायावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) ऋणको आणि धनको यादृष्टीने बँक आणि ग्राहक यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

[8]

ब) बँकांमधील कर्ज योजनांचे प्रकार स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P5934

[6142]-620

T.Y.B.Com.

366 (C) : BUSINESS LAW & PRACTICES - III
(CBCS 2019Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative. (Any 5) **[5]**

i) After declaration of dividend it should be paid within _____.

(14 days, 21 days, 30 days)

ii) As per Companies Act 2013, Every company to prepare and keep the books of account and other relevant books and papers and financial statement in its _____.

(Registered office, Branch office, Zonal office)

iii) The books of accounts of every company shall be maintained in order for _____.

(3 years, 5 years, 8 years)

iv) First auditor is to be appointed by _____.

(Government, Shareholders, Board of Directors)

v) Minimum number of directors in the case of a public company is _____ directors.

(2, 3, 5)

vi) DIN stands for _____ in company.

(Director Index Number, Director Identification Number, Director Identity Number)

P.T.O.

B) Match the following. [5]

Column A	Column B
i) Dividend declared but not paid	a) Comptroller & Auditor General of India
ii) Internal Auditor	b) Final Dividend
iii) Auditor of Government Company	c) One Director
iv) Dividend declared at the Annual General Meeting	d) Unpaid Dividend
v) One Person Company	e) Chartered/Cost Accountants

Q2) Write a short notes (any 2) [10]

- a) Types of Dividend.
- b) Types of accounts to be maintained by Company.
- c) Qualification of Auditor.
- d) Manner of selection of independent directors.

Q3) a) Define Dividend. Explain the provisions related to declaration & payment of dividend. [8]

b) What is meant by Internal Audit as per Section 138 of Companies Act, 2013? [7]

Q4) a) Explain the powers and duties of Auditor. [8]

b) Explain the disqualifications of Director. [7]

Total No. of Questions : 4]

P5934

[6142]-620

T.Y.B.Com.

366 (C) : BUSINESS LAW & PRACTICES - III

(CBCS 2019Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडे दिलेली संख्या पूर्ण गुण दर्शवतात.
-

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5)

[5]

- i) लाभांश घोषित केल्यानंतर दिवसात लाभांश दिला पाहिजे.
(14 दिवस, 21 दिवस, 30 दिवस)
- ii) कंपनी कायदा 2013 नुसार, प्रत्येक कंपनीने त्याच्या मध्ये खात्याची पुस्तके आणि इतर संबंधित पुस्तके आणि कागदपत्रे आणि आर्थिक विवरण तयार करणे आणि ठेवणे
(नोंदणीकृत कार्यालय, शाखा कार्यालय, क्षेत्रीय कार्यालय)
- iii) प्रत्येक कंपनीच्या हिशेबाची पुस्तके वर्षासाठी व्यवस्थित ठेवली जातात.
(3 वर्षे, 5 वर्षे, 8 वर्षे)
- iv) प्रथम लेखापरीक्षक द्वारे नियुक्त केले जातील.
(सरकार, भागधारक, संचालक मंडळ)
- v) सार्वजनिक कंपनीच्या बाबतीत किमान संचालकांची संख्या असते.
(2, 3, 5)
- vi) कंपनीमध्ये डीआयएन म्हणजे
(डायरेक्ट इंडेक्स नंबर, डायरेक्टर आयडेंटिफिकेशन नंबर, डायरेक्टर आयडेंटिटी नंबर)

ब) योग्य जोड्या जुळवा.

[5]

रकाना अ	रकाना ब
i) घोषित केलेला परंतु वसूल न झालेला लाभांश	अ) भारताचे नियंत्रक आणि महालेखापरीक्षक
ii) अंतर्गत अंकेक्षण	ब) अंतिम लाभांश
iii) सरकारी कंपनीचे अंकेक्षक	क) एक संचालक
iv) वार्षिक सर्वसाधारण सभेत घोषित केलेला लाभांश	ड) अदा न केलेला लाभांश
v) एक व्यक्ती कंपनी	इ) चार्टर्ड अकाऊंटंट/कॉस्ट अकाऊंटंट

प्र.2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही 2)

[10]

- अ) लाभांशाचे प्रकार
- ब) कंपनीद्वारे देखभाल करावयाच्या खात्यांचे प्रकार
- क) लेखापरीक्षकाची पात्रता
- ड) स्वतंत्र संचालकांच्या निवडीची पद्धत स्पष्ट करा.

प्र.3) अ) लाभांश व्याख्या द्या. लाभांश घोषित आणि भरण्याशी संबंधित तरतुदी स्पष्ट करा.

[8]

ब) कंपनी कायदा, 2013 च्या कलम 138 नुसार अंतर्गत ऑडिट म्हणजे काय?

[7]

प्र.4) अ) लेखापरीक्षकाचे अधिकार आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा.

[8]

ब) संचालकाची अपात्रता स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

P5935

[6142]-621

T.Y.B.Com.

**366 (D) : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT-III
(CBCS 2019Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - III)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any five) [5]

- i) Financial management is the basic function of _____ manager
 - a) Purchase
 - b) Sales
 - c) Finance
- ii) _____ is the duty of finance manager
 - a) Financial Planning
 - b) Cost Planning
 - c) Other
- iii) _____ is the forecast of financial planning.
 - a) Budget
 - b) Cash book
 - c) Balance sheet
- iv) Statutory Audit is _____ to society.
 - a) Compulsory
 - b) Voluntary
 - c) Optional

P.T.O.

- v) Auditor is given _____ Report to society.
- Audit
 - Examination
 - Financial
- vi) Audit Report is submitted by _____ to members.
- Manager
 - Auditor
 - Promoter

B) Match the following. [5]

‘A’	‘B’
a) Financial management	i) Source of finance
b) Contribution of members	ii) Report by Auditor
c) Utilisation of funds	iii) Financial control
d) Duty of Auditor	iv) Cooperative Society
e) Audit Report	v) Sign on Audit Report

Q2) Write Short Notes (any two) [10]

- Estimation of financial Requirement.
- Need for financial control.
- Duties of co-operative Auditor.
- Nature of co-operative Audit.

Q3) a) Explain the nature of financial management. [8]

b) State the budget and Accounting of co-operatives. [7]

Q4) a) State the policy of operating expenditure in co-operatives. [8]

b) State the significance of co-operative Audit. [7]

Total No. of Questions : 4]

P5935

[6142]-621

T.Y.B.Com.

366 (D) : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT-III

(CBCS 2019Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) वित्तीय व्यवस्थापनात हे वित्तीय व्यवस्थापनाचे मुख्य कार्य आहे.
अ) खरेदी
ब) विक्री
क) वित्त
- ii) ही वित्तीय व्यवस्थापकाचे कर्तव्य आहे.
अ) वित्तिय नियोजन
ब) खर्च नियोजन
क) इतर कार्य
- iii) हे वित्तिय नियोजनाचे पुर्वानुमान आहे.
अ) अंदाज पत्रक
ब) रोख पुस्तक
क) ताळेबंद
- iv) वैधानिक अंकेक्षण हे सोसायटी साठी आहे.
अ) सक्तीचे
ब) ऐच्छिक
क) पर्यायी
- v) अंकेक्षक सोसायटीला अहवाल देतो.
अ) अंकेक्षण
ब) परिक्षा
क) वित्तिय

- vi) अंकेक्षण अहवाल हा द्वारे सादर केला जातो.
- अ) व्यवस्थापक
ब) अंकेक्षक
क) प्रवर्तक

ब) योग्य जोड्या जुळवा.

[5]

‘अ’

‘ब’

- i) वित्तीय व्यवस्थापन
ii) सभासदांचे योगदान
iii) फंडचि विनियोग (निधी)
iv) अंकेक्षकाचे कर्तव्य
v) अंकेक्षण अहवाल

- अ) वित्तीय स्रोत
ब) अंकेक्षकाद्वारे अहवाल
क) वित्तीय नियंत्रण
ड) सहकारी सोसायटी
इ) अंकेक्षण अहवालांवर सही करणे

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) वित्तीय गरजांचा अंदाज
ब) वित्तीय नियंत्रणाची गरज
क) सहकारी अंकेक्षकाची कर्तव्ये
ड) सहकारी अंकेक्षणाचे स्वरूप

प्र.3) अ) वित्तीय व्यवस्थापनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

[8]

ब) सहकारातील अंदाजपत्रक आणि लेखांकन सांगा.

[7]

प्र.4) अ) सहकारातील दैनंदिन खर्चविषयक धोरण सांगा.

[8]

ब) सहकारी अंकेक्षणाचे महत्व स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5936

[Total No. of Pages : 4

[6142]-622

T.Y.B.Com.

COST AND WORKS ACCOUNTING - III

**366 (E) : Techniques of Cost Accounting and Cost Audit
(2019 CBCS Pattern) (Semester -VI)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicates full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt Any 5) [5]

- a) Standard cost is a carefully _____ cost which is prepared for each cost unit.
 - i) Predetermined
 - ii) Absorbed
 - iii) Apportioned
- b) Target costing = Selling price (-) _____.
 - i) Cost
 - ii) Revenue
 - iii) Profit margin
- c) Time _____ is done to ascertain Labour cost.
 - i) Records
 - ii) Booking
 - iii) Controlling
- d) _____ standard deals with the principles and methods of determining the material cost.
 - i) CAS - 6
 - ii) CAS - 7
 - iii) CAS - 3
- e) Cost Accounting Records, both monetary and _____ units.
 - i) Physical
 - ii) Cost
 - iii) Both (i) and (ii)

P.T.O.

- f) XBRL is used by _____.
- i) Government
 - ii) Accountants
 - iii) Both (i) and (ii)

B) Match the following. [5]

Group A	Group B
a) CAS - 7	i) Profitability Audit
b) High price and high profits	ii) Employee cost
c) Cost Audit	iii) Skimming Pricing
d) Maximum support price (MSP)	iv) Verification and correctness of cost Records
e) Efficiency Audit	v) Introduced by Government to support farmers

Q2) Write short notes on the following (Any 2) [10]

- a) Advantages of standard costing.
- b) Pricing Policy.
- c) Idle Time.
- d) Cost Records.

Q3) a) From the following cost data available by Bajaj Limited, Compute the following material variances. [8]

- i) Material cost variance
- ii) Material price variance
- iii) Material usage variance
- iv) Also verify your results

The standard cost shows the following details relating to the materials needed to produce one kg of chemical

Quantity of chemical Required	:- 3kg
Price of chemical	:- Rs 2.50 per kg
Actual production Data	:-
Production during the week	:- 1000 kg
Quantity used	:- 3500kg
Price of chemical per kg	:- Rs 3

b) From the following details calculate, [7]

- i) Labour cost variance
- ii) Labour Rate variance
- iii) Labour Efficiency variance
- iv) Also verify your results

The standard time for unit component X are given below

Standard Hours per unit	:- 15 Hours
Standard Rate	:- Rs 4 per Hour

The actual data and related information are as under:

Actual Production	:- 1000 units
Actual Hours	:- 15300 Hours
Actual Rate	:- Rs 3.90 per Hour

Q4) a) Femina limited produces certain consumer product which has the marginal cost and selling price **[8]**

structure as follows :- Rs.

Direct material cost 40

Productive wages 10

Variable works overheads 04

Market price 90

During the current year 2021-22, total turnover are expected to be Rs .13,50,000 with a fixed Administration and selling overheads amounting to Rs. 1,40,000.

From the beginning of the next year, it is expected that

- i) Direct materials cost to increase by 7.5%
- ii) Productive wages to increase by 10%
- iii) Variable works overheads to increase by 50%
- iv) Fixed Administration and selling overheads to increase by Rs 6000/-

You are required to calculate :-

- 1) The new selling price if the current p/v ratio is to be maintained and
- 2) The number of units to be sold during the next year to yield the similar profit as per the current year assuming that the selling price to remain Rs 90/- only

b) Write the objectives of cost Audit **[7]**

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5937

[Total No. of Pages : 3

[6142]-623

T.Y. B.Com.

366F : BUSINESS STATISTICS - III
(2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of calculator and statistical table is allowed.*

Q1) a) Fill in the blanks of the followings (any five) **[5 × 1 = 5]**

- i) Longest possible time to complete the activity is known as _____ time in PERT.
- ii) CPM is _____ model.
- iii) _____ is a method of imitating the real system with artificial data using computers.
- iv) In queuing theory. Interarrival service times follows _____ distribution.
- v) We can maximize profit function by using computation of _____ function.
- vi) For cost function $C(x)$, $\frac{d}{dx}(cx) < 0$ is the condition that can be determined as _____ function.

b) State whether each of the following statements are true or false (any five) **[5 × 1 = 5]**

- i) PERT is deterministic model.
- ii) For project, we can get only one critical path.
- iii) In simulation random sample is drawn just by specifying the average without using a statistical model.

P.T.O.

- iv) In queuing theory system means only the process of waiting in a queue.
- v) The calling population is always finite.
- vi) The cost function C for output X is given by $C = X^2 - 4X + 6$ then fixed cost is zero.

Q2) Attempt any two of the following :

[2 × 5 = 10]

- a) Explain the following terms :
network, simulation, queue discipline, cost function, Revenue function.
- b) Explain the following terms :
Optimistic time in PERT, expected duration of project, disadvantages of simulation, traffic intensity, average cost.
- c) If $C(x) = 31x^4 + 12x^2 - 71x + 12$ is the manufacturer's total cost equation, then find the, average cost, fixed cost, variable cost, marginal cost.
- d) Explain the minima and maxima function with an illustration.

Q3) a) The following table gives the activities in a project and other relevant information : **[8]**

Activity	1-2	1-4	1-3	2-5	3-5	3-6	4-6	5-7	6-7
Duration	3	4	5	2	3	7	9	8	9

Find earliest start, earliest finish, latest start, latest finish total float, free float and independent float for each activity. Also find critical path.

- b) Workers come to a tool store room to inquire about the special tools for a particular job. Customers arrive at the store have poisson distribution with average rate of 30 customers per hour. The average service time is minute and a half per customer. **[7]**

Find i) average queue length

- ii) average waiting time of workers in the queue.
- iii) expected no. of workers in the system.
- iv) probability that customer wait at least 12 minutes in the queue.
- v) expected percentage of customers who wait at least 6 minutes in queue.

Q4) a) A project has the following activities and other characteristics : **[8]**

Activity	Time estimates		
	to	tp	tm
1-2	6	24	6
1-3	6	18	12
1-4	12	30	12
2-5	6	6	6
3-5	12	48	30
4-6	12	42	30
5-6	18	54	30

- i) Draw the project network and calculate the length and variance of the critical path.
- ii) What is the probability that project will be completed within 80 days?

b) Following is the probability distribution of daily demand of cakes. **[7]**

Demand of cake	0	10	20	30	40	50
Probability	0.01	0.20	0.15	0.50	0.12	0.02

Using random numbers given below estimate demand of cake for next 10 days : 25, 39, 65, 76, 12, 05, 73, 89, 19, 49. Also find average daily demand of cake.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5938

[Total No. of Pages : 4

[6142]-624

T.Y. B.Com.

366(g) : Business Entrepreneurship - III
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt any 5 out of 6) : [5]

- i) A _____ is a group of people working to achieve the same goal.
 - a) Team
 - b) Process
 - c) Management
- ii) _____ is an activity designed to motivate members of a group to get to know and respect each other.
 - a) Team Building
 - b) Process Building
 - c) Management Building
- iii) _____ management in entrepreneurship is the process of limiting the negative aspects while increasing the positive aspects.
 - a) Conflict
 - b) Stress
 - c) Harmony
- iv) _____ conflict is when conflict between groups inside and outside an organisation disagree on various issues.
 - a) Intrapersonal
 - b) Intragroup
 - c) Intergroup

P.T.O.

- v) _____ is an important element in a successful work place.
- a) Motivation
 - b) Deterrent
 - c) Discouragement
- vi) _____ marketing is also called online marketing.
- a) Digital
 - b) Offline
 - c) Physical

B) Match the following : [5]

i) Team building	a) Interpersonal
ii) Conflict	b) Achievement Theory
iii) Interpersonal conflict	c) E-mail marketing
iv) McClelland's theory	d) Conflict due to differences in goals
v) Digital Marketing	e) Creative thinking

Q2) Short notes (any two out of four) : [10]

- a) Types of Teams
- b) Measures to reduce stress in the workplace
- c) Job rotation
- d) Types of Digital Marketing

Q3) a) Difference between work groups and teams. [8]

b) What are the sources of stress in entrepreneurship. [7]

Q4) a) What is motivation? Explain the techniques of motivation. [8]

b) Explain the role of digital marketing in entrepreneurship. [7]

P-5938

[6142]-624

T.Y. B.Com.

366(g) : व्यावसायिक उद्योजकता - III
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवतात.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा (सहापैकी कोणत्याही पाच सोडवा) : [5]
- i) म्हणजे समाज उद्दिष्टांचे साध्य करण्यासाठी कार्यरत असणाऱ्या लोकांचा समूह होय.
अ) संघ
ब) प्रक्रिया
क) व्यवस्थापन
- ii) हा असा एक उपक्रम आहे कि जो समुहामधील सदस्य एकमेकांना जाणून घेण्यासाठी आणि त्यांचा आदर करण्यास प्रवृत्त करण्यासाठी तयार केलेले कार्यक्रम आहेत.
अ) संघ बांधणी
ब) प्रक्रिया बांधणी
क) व्यवस्थापन बांधणी
- iii) उद्योगातील व्यवस्थापन ही सकारात्मक पैलू वाढवताना नकारात्मक पैलू मर्यादित करण्याची प्रक्रिया आहे.
अ) संघर्ष
ब) ताण
क) सुसंवाद

iv) संघर्ष म्हणजे जेव्हा संस्थेच्या आत आणि बाहेरील गटांमधील संघर्ष विविध मुद्यांवर असहमत असतो.

अ) आंतरवैयक्तिक

ब) आंतर-समूह

क) आंतरगत

v) यशस्वी कामाच्या ठिकाणी हा एक महत्वाचा घटक आहे.

अ) प्रेरणा

ब) प्रतिबंधक

क) निरुत्साह

vi) विपणनाला ऑनलाईन विपणन असही म्हणतात.

अ) डिजीटल

ब) ऑफलाईन

क) भौतिक

ब) जोड्या लावा.

[5]

i) टीम बिल्डिंग

अ) परस्पर

ii) संघर्ष

ब) संपादन सिद्धांत

iii) परस्पर संघर्ष

क) ईमेल विपणन

iv) डेव्हिड मैक्लेलँड

ड) ध्येयांमधिल फरकांमुळे संघर्ष

v) डिजीटल मार्केटिंग

इ) क्रियेटिव्ह थिंकींग

प्रश्न 2) टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[10]

अ) संघाचे प्रकार

ब) कामाच्या ठिकाणी तणाव कमी करण्यासाठी उपाय

क) नोकरीतील बदल फिरविणे

ड) डिजीटल विपणनाचे प्रकार

प्रश्न 3) अ) समूह आणि संघ यातील फरक

[8]

ब) उद्योजकते मध्ये तणावाचे स्रोत कोणते आहेत.

[7]

प्रश्न 4) अ) प्रेरणा म्हणजे काय? प्रेरणाचे तंत्र स्पष्ट करा.

[8]

ब) उद्योजकते मध्ये डिजिटल विपणनाची भूमिका स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5939

[Total No. of Pages : 4

[6142]-625

T.Y. B.Com.

(366 - h) : MARKETING MANAGEMENT - III
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (Any five) :

[5]

- i) Marketing _____ is systematic planning and policy.
 - a) Marketing Environment
 - b) Marketing Control
 - c) Marketing Audit
 - d) Marketing News
- ii) Due to _____ there is flexibility in daily routine work of a company.
 - a) Marketing Environment
 - b) Marketing Control
 - c) Marketing Audit
 - d) Marketing News
- iii) Customer is a king of market and he will satisfy if he get.
 - a) Satisfaction
 - b) Loyalty
 - c) Relation
 - d) Customer Growth
- iv) If is important that the _____ component be attractive for advertising to be perfect.
 - a) Design
 - b) Advertising media
 - c) Printing
 - d) Trade mark
- v) In _____ includes online buying & selling as well as financial business deals.
 - a) E-mail
 - b) Website
 - c) E-Business
 - d) E-Commerce
- vi) _____ Exchange is an important measure of give & take through social media.
 - a) Printing
 - b) Design
 - c) Message
 - d) Media

P.T.O.

B) Match the following :

[5]

i) Technical support and budget	a) Social media
ii) Shine and movement	b) Techniques of marketing control
iii) You-tube, Telegram, Face Book	c) Industrial Elements
iv) Credit and Budgetary control	d) Principles of Design
v) Popular ringing of bells and loud speaker	e) Historical social media

Q2) Write short notes (Any Two) :

[10]

- a) Quality oriented components in service marketing.
- b) Characteristics of copywriting.
- c) Historical Background of social media.
- d) Importance of marketing control.

Q3) a) Explain the Appeals of service marketing in detail.

[8]

- b) Explain strategy of advertising creation in detail.

[7]

Q4) a) Explain the characteristics of social media marketer.

[8]

- b) Explain the techniques of marketing control.

[7]

P-5939

[6142]-625

T.Y. B.Com.

(366 - h) : MARKETING MANAGEMENT - III
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजव्या बाजूचे अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]
- i) मार्केटिंगच्या योजना व धोरणांचा पद्धतशिरपणे आढावा म्हणजे होय.
अ) विपणन पर्यावरण ब) विपणन नियंत्रण
क) विपणन अंकेक्षण ड) विपणन समाचार
- ii) कंपनीच्या दैनंदिन कामकाजामध्ये मुळे लवचिकता प्राप्त होते.
अ) विपणन पर्यावरण ब) विपणन नियंत्रण
क) विपणन अंकेक्षण ड) विपणन समाचार
- iii) ग्राहक हा बाजारपेठेचा राजा आहे, त्यामुळे ग्राहकांना अपेक्षित सेवादिल्यास प्राप्त होते.
अ) ग्राहक समाधान ब) ग्राहक निष्ठा
क) ग्राहक संबंध ड) ग्राहक वृद्धी
- iv) जाहिरात परिपूर्ण होण्यासाठी हा घटक आकर्षक असणे महत्वाचे असते.
अ) आकृती ब) जाहिरात माध्यमे
क) मुद्रण ड) व्यापार चिन्हे
- v) या घटकात ऑनलाईन खरेदी-विक्रीचे, आर्थिक तसेच - व्यावसायिक करार केले जातात.
अ) ई-मेल ब) वेबसाईट
क) ई-बिझनेस ड) ई-कॉमर्स
- vi) विनिमय हे सामाजिक माध्यमाद्वारे देवाण-घेवाण करण्याचे एक महत्वाचे साधन म्हणून ओळखले जाते.
अ) मुद्रन ब) आकृती
क) संदेश ड) माध्यम

- ब) जोड्या जुळवा. [5]
i) तंत्रज्ञानाची जोड व खर्चाचे अंदाजपत्रक	अ) सामाजिक माध्यमे
ii) चमक व हालचाल	ब) ऐतिहासिक सामाजिक माध्यमे
iii) यूट्यूब, टेलिग्राम, फेसबुक	क) उद्योगसमूह घटक
iv) पतविषयक व अंदाजपत्रक नियंत्रण	ड) आकृतीविषयक तत्वे
v) लोकप्रिय घंटानाद व भोंगे	इ) विपणन नियंत्रण तंत्रे

प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- अ) सेवा विपणनातील गुणवत्ता / कौशल्यविषयक घटक
ब) कॉपीराईटरची वैशिष्ट्ये
क) सामाजिक माध्यमांची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी
ड) प्रभावी विपणन नियंत्रण पद्धतीचे महत्व

प्रश्न 3) अ) सेवा विपणनासमोरिल आव्हाने सविस्तर स्पष्ट करा. [8]

ब) जाहिशात निर्मिती व्यूहरचनेचे टप्पे सविस्तर स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 4) अ) सामाजिक माध्यम विपणकाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [8]

ब) विपणन नियंत्रणाची तंत्रे स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5940

[Total No. of Pages : 4

[6142]-626

T.Y. B.Com.

**366 (i) : AGRICULTURAL & INDUSTRIAL ECONOMICS
(Paper - III)**

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks : [5]

- i) Centralization of Industries leads to regional _____ in India.
(Balance, imbalance, sustainability, rural development)
- ii) Payment of wages act was passed in _____.
(1930, 1939, 1942, 1936)
- iii) MSP protects the interest of _____.
(Consumers, Farmers, investors, corporates)
- iv) The Industrial dispute act was passed in _____.
(1945, 1968, 1991, 1947)
- v) The _____ determine the agricultural cost and price.
(SBI, RBI, CACP, Cooperatives)
- vi) Agricultural prices in India are _____.
(Uncertain, certain, constant, stable)

b) Match the following : [5]

i) CACP	a) Support to agricultural produce
ii) National agricultural policy	b) 1965
iii) MSP	c) 1948
iv) Payment of Bonus act	d) 2000
v) Minimum wages act	e) Cost and price determination

P.T.O.

Q2) Write a short notes (any 2 out of 4) :

[10]

- a) Minimum support price
- b) Need of agricultural policies
- c) Causes of Regional industrial imbalance
- d) Commission for agricultural cost & price

Q3) a) Explain the features of Industrial dispute act.

[8]

b) Explain the cost concepts of CACP.

[7]

Q4) a) Explain the need of agricultural price policy.

[8]

b) Describe the broad features of minimum wages act-1948.

[7]

Total No. of Questions : 4]

P-5940

[6142]-626

T.Y. B.Com.

366 (i) : AGRICULTURAL & INDUSTRIAL ECONOMICS

(Paper - III)

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा.

[5]

- i) भारतामध्ये उद्योगांचे केंद्रिकरण लाप्रोत्साहित करते.
(समतोलास, असमतोलास, शाश्वततेस, ग्रामीण विकासास)
- ii) वेतन अदायगी कायदा यावर्षी संमत करण्यात आला.
(1930, 1939, 1942, 1936)
- iii) किमान आधारभूत किंमती चे हित संरक्षण करतात.
(ग्राहक, शेतकरी, गुंतवणूकरदार, व्यावसायिक)
- iv) औद्योगिक विवाद कायदा मध्ये संमत करण्यात आला.
(1945, 1968, 1991, 1947)
- v) कृषी खर्च व किंमती यांची निश्चिती करते.
(एसबीआय, आरबीआय, सीएसीपी, सहकारी संस्था)
- vi) भारतामध्ये कृषी किंमती आहेत.
(आनिश्चित, निश्चित, स्थिर, स्थैर्य)

ब) जोड्या लावा.

[5]

i) सीएसीपी	अ) कृषी उत्पादनास आधार
ii) राष्ट्रीय कृषी धोरण	ब) 1965
iii) एमएसपी	क) 1948
iv) वेतन अदायगी कायदा	ड) 2000
v) किमान वेतन कायदा	इ) खर्च व किंमत निश्चिती

- प्रश्न 2)** टीपा लिहा (कोणत्याही 2) : [10]
- अ) किमान आधारभूत किमती
 - ब) कृषी विषयक धोरणांची आवश्यकता
 - क) प्रादेशिक औद्योगिक असमतोलाची कारणे
 - ड) कृषी खर्च व किंमत आयोग
- प्रश्न 3)** अ) औद्योगिक विवाद कायद्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [8]
- ब) सीएसीपीच्या खर्च विषयक संकल्पना स्पष्ट करा. [7]
- प्रश्न 4)** अ) कृषी विषयक किंमत धोरणाची गरज स्पष्ट करा. [8]
- ब) किमान वेतन कायदा-1948 ची ठळक वैशिष्ट्ये विशद करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5941

[Total No. of Pages : 4

[6142]-627

T.Y. B.Com.

**366(J): DEFENCE BUDGETING, FINANCE &
MANAGEMENT - III**

(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper-III)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any Five of the following :

[5 × 2 = 10]

- a) Define defence expenditure.
- b) Define defence forces.
- c) What is war potential?
- d) Define industrial capacity.
- e) State the effect of war.
- f) What is post war problem?

Q2) Attempt any four of the following :

[5 × 4 = 20]

- a) Defence budget
- b) Indigenisation of armed forces
- c) Challenges in defence
- d) Industrial capacity
- e) Raw material

P.T.O.

Q3) Attempt any four of the following :

[4 × 5 = 20]

- a) Explain linkages between planning and budget.
- b) Explain in new trends in Indian defence expenditure.
- c) Explain analysis of defence expenditure since 1998
- d) Explain foreign aid as a contributory element of war potential.
- e) Explain industrial capacity as a element of war potential.

Q4) Attempt any two of the following :

[2 × 10 =10]

- a) Explain in detail impact of expenditure on Defence forces.
- b) Explain in details challenges in defence and financial management.
- c) Explain in detail new trends in Indian defence expenditure.

Total No. of Questions : 4]

P-5941

[6142]-627

T.Y. B.Com.

**366(J): DEFENCE BUDGETING, FINANCE &
MANAGEMENT - III**

(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper-III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य.

2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5 × 2 = 10]

- अ) संरक्षण खर्च व्याख्या लिहा.
- ब) सेनादले व्याख्या लिहा.
- क) युद्ध गतिमानता म्हणजे काय?
- ड) औद्योगिक क्षमता व्याख्या करा.
- इ) युद्धाचे परिणाम स्पष्ट करा.
- फ) युद्धोत्तर समस्या लिहा.

प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[4 × 5 = 20]

- अ) संरक्षण खर्च
- ब) सेनादलांचे भारतीयकरण
- क) संरक्षणातील आव्हाने
- ड) औद्योगिक क्षमता
- इ) कच्चा माल

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 5 = 20]

- अ) नियोजन आणि संरक्षण खर्च यातील संबंध स्पष्ट करा.
- ब) संरक्षण खर्चातील नवीन प्रवाह स्पष्ट करा.
- क) 1998 नंतरच्या संरक्षण खर्चाचे विश्लेषण करा.
- ड) युद्ध गतिमानतेतील परकीय सहकार्याचे घटक स्पष्ट करा.
- इ) औद्योगिक क्षमता युद्ध गतिमानतेचा एक घटक स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2 × 10 = 20]

- अ) संरक्षण सेनादलावरील खर्चाचे परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) संरक्षण आणि फायनान्शियल मॅनेजमेंट वरील आव्हाने सविस्तर स्पष्ट करा.
- क) भारतीय संरक्षण खर्चातील नवीन प्रवाह सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5942

[Total No. of Pages : 4

[6142]-628

T.Y. B.Com. (Semester - VI)

TOURISM

366(K) : Insurance, Transport and Tourism (Paper - III)
(2019 Pattern)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All Questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the Blanks (Attempt any 5). [5]

- i) A bonafide certificate is issued to the people who travel to _____ and _____.
 - a) Nepal and China
 - b) Nepal and Bhutan
 - c) Nepal and Bangladesh
- ii) _____ provide emergency assistance to citizens in distress.
 - a) Embassy
 - b) Agent
 - c) Tour operator
- iii) Indian Government is marketing India as a tourist destination through the _____ advertisement campaign.
 - a) Credible India
 - b) Incredible India
 - c) Getway to backwater
- iv) _____ means a pre arrangement, prepaid trip that combines two or more travel components like airfare, airport transfer, accommodation and other services.
 - a) Tour management
 - b) Tour Development
 - c) Tour Package

P.T.O.

- v) A small, local restaurant has decided to advertise its elegant atmosphere and qualified wait staff. This approach is example of _____ marketing.
 - a) Service
 - b) Product
 - c) Development
- vi) The process of selling of a product through publicity is called _____.
 - a) Direct mail
 - b) Indirect mail
 - c) Promotion

B) Match the Following : [5]

i) Circle Itinerary	a) Ends in different places
ii) Open-jaw itinerary	b) Brings travellers back to their starting point.
iii) Hub-and-spoke itinerary	c) Pay for their own meals.
iv) Accommodations	d) Base at a hotel in one city
v) Meals	e) Parking for the motor coach

Q2) Write Short notes (Any 2). [10]

- a) Significance of tour package
- b) Distribution system
- c) Pre-departure meeting
- d) Post-tour activities

Q3) a) Describe components of tour package. [8]

b) Explain market segmentation and target market. [7]

Q4) a) State the significance of Tour manager briefing. [8]

b) Explain in detail Arrival procedure. [7]

Total No. of Questions : 4]

P-5942

[6142]-628

T.Y. B.Com. (Semester - VI)

TOURISM

366(K) : Insurance, Transport and Tourism (Paper - III)

(2019 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :

- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- 3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा. (कोणतेही पाच) [5]
- i) आणि ठीकाणी प्रवास करणाऱ्यांना बोनाफाईड प्रमाणपत्र दिले जाते.
अ) नेपाळ आणि चीन
ब) नेपाळ आणि भुतान
क) नेपाळ आणि बांगलादेश
 - ii) संकटात असलेल्या नागरीकांना आपत्कालीन मदत देते.
अ) दुतावास
ब) एजंट
क) टूर ऑपरेटर
 - iii) भारत सरकार जाहिरात मोहिमेद्वारे पर्यटनस्थळ म्हणून भारताचे मार्केटिंग करित आहे.
अ) विश्वासार्ह भारत
ब) अविश्वसनीय भारत
क) बॅकवॉटर गेटवे
 - iv) म्हणजे आगाऊ नियोजन, प्रीपेड ट्रिप ज्यामध्ये दोन किंवा अधिक प्रवासी घटक जसे की विमान भाडे, विमानतळ हस्तांतरण, निवास आणि इतर सेवा एकत्रित केल्या जातात.
अ) सहलीची व्यवस्था
ब) दौरा /टुर विकास
क) टूर पॅकेज

v) एका लहाण स्थानिक रेस्टॉरंटने आपल्या मोहक वातावरणाची आणि पात्र प्रतीक्षा कर्मचाऱ्यांची जाहीरात करण्याचा निर्णय घेतला आहे. हा दृष्टीकोन विपणनाचे एक उदाहरण आहे.

अ) सेवा

ब) उत्पादन

क) विकास

vi) प्रसिद्धीद्वारे एखाद्या उत्पादनाची विक्री करण्याच्या प्रक्रियेस म्हणतात.

अ) थेट मेल

ब) अप्रत्यक्ष मेल

क) जाहीरात

ब) योग्य जोड्या जुळवा.

[5]

i) वर्तुळ प्रवास कार्यक्रम

अ) वेगवेळ्या ठिकाणी समाप्त होतो

ii) ओपन-जॉ प्रवास कार्यक्रम

ब) प्रवाशांना त्यांच्या प्रारंभ बिंदूवर प्रश्त आणते

iii) हब आणि स्पोक प्रवासाचा कार्यक्रम

क) स्वतःच्या जेवणासाठी पैसे द्या

iv) राहण्याची सोय

ड) एकाच शहरातील हॉटेलचा आधार

v) जेवण

ई) मोटार गाडीसाठी पार्किंग

प्रश्न 2) टीपा लिहा (कोणतेही दोन)

[10]

अ) टूर पॅकेजचे महत्व

ब) वितरण प्रणाली

क) निर्गमनपूर्व बैठक

ड) पर्यटनानंतरचे उपक्रम

प्रश्न 3) अ) टूर पॅकेजच्या घटकांचे वर्णन करा.

[8]

ब) बाजार विभाजन आणि लक्ष बाजार स्पष्ट करा.

[7]

प्रश्न 4) अ) टूर मॅनेजर ब्रीफिंगचे महत्व सांगा.

[8]

ब) आगमन प्रक्रियेचे तपशीलवार वर्णन करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P-5943

[Total No. of Pages : 2

[6142]-629

T.Y. B.Com.

COMPUTER PROGRAMMING AND APPLICATIONS - III

366L : Software Engineering

(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - III)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates :

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any 5 out of 6) :

[5]

- i) Entity Relationship diagram shows the relationship of entity sets stored in a _____.
 - a) file
 - b) card
 - c) hard copy
 - d) database
- ii) Data dictionary contains _____ i.e. data about the database.
 - a) case study
 - b) design
 - c) metadata
 - d) output
- iii) _____ represents hierarchical structure of modules.
 - a) Logic
 - b) Data flow
 - c) Structure charts
 - d) Cohesion
- iv) The benefits of testing includes _____.
 - a) preventing bugs
 - b) reducing development costs
 - c) improving performance
 - d) all of the above
- v) Software testing tools are the tools which are used for the _____ of software.
 - a) ranking
 - b) promoting
 - c) debugging
 - d) testing

P.T.O.

vi) _____ is an artificial and informal language that helps programmers develop algorithms.

a) Pseudocode	b) Visual Basic
c) Dracle	d) Windows

B) Match the following : [5]

i) Decision table	a) Selenium
ii) Data flow diagrams	b) Entity Relationship Diagram
iii) Screen design	c) Tabular representation of decision making process
iv) ERD	d) Graphical representation of symbols
v) Software testing tool	e) Graphic design of user interfaces

Q2) Short Notes (Any 2 out of 4) : [10]

- a) Screen layout designing
- b) Data dictionary
- c) Types of coupling
- d) Fact finding techniques

Q3) a) Explain Decision tree and Decision table. [8]

b) Define software testing explain black box and white box testing. [7]

Q4) a) Explain Data flow diagram in detail. [8]

b) Explain why validation is important in software testing. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5944

[Total No. of Pages : 2

[6142]-630

T.Y.B.Com. (Vocational)

365 VOC (A) : COMPUTER APPLICATION - I

(2019 Pattern) (Semester - VI) (CBCS)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicates full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks.

[5]

- a) Which AI technique enables the computers to understand the associations and relationships between objects and events?
 - i) Cognitive Science
 - ii) Pattern Matching
 - iii) Relative Symbolism
 - iv) Heuristic Processing
- b) _____ model is used when people have similar interest.
 - i) Hybrid
 - ii) Community
 - iii) Software as a Service
 - iv) Private
- c) IoT enables companies to _____ and reduce labor costs.
 - i) start process
 - ii) stop process
 - iii) automate processes
 - iv) control process
- d) _____ augments your surroundings by adding digital elements to a live view, often by using the camera on a smartphone.
 - i) VR
 - ii) CR
 - iii) ER
 - iv) AR
- e) Which of the following is not an advantage of cloud.
 - i) Easier to maintain a cloud network
 - ii) Paying only for what you use
 - iii) No worries about running out of storage
 - iv) Immediate access to computing resources

P.T.O.

B) Match the Pairs [5]

a) PaaS	i) Virtual Reality
b) Smart City	ii) Fully Secure
c) 3D Experience	iii) IoT Application
d) Amazon Web Service	iv) Cloud Computing Model
e) Private Cloud	v) Intranet

Q2) Write short note on the following (Any two) [10]

- a) Characteristics of Computing
- b) Features of IoT
- c) Artificial Intelligence

Q3) Answer the following (Any four) [20]

- a) What do you understand by Augmented Reality?
- b) What is IoT? Explain. .
- c) Explain briefly Cloud Computing Models.
- d) What are the advantages of IoT?
- e) Explain any two applications of Cloud Computing.

Q4) Answer the following Question (Any one) [10]

- a) What are the Applications of Artificial Intelligence in business? Explain.
- b) What is Virtual Reality? Explain briefly the applications of VR.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5945

[Total No. of Pages : 2

[6142]-631

T.Y.B.Com. (Vocational)

SALES MANAGEMENT

**365 (B) VOC : Advertising, Sales Promotion & Sales Management - I
(2019 Pattern) (Semester - VI) (CBCS) (Paper - V)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks.

[5]

- a) The sales management includes
 - i) Control
 - ii) Communication
 - iii) MBA Degree
 - iv) Control and communication
- b) It involves determination of sales force and assigning responsibilities
 - i) CEO
 - ii) Cost Management
 - iii) Sales Management
 - iv) Marketing Management
- c) In SWOT analysis 'O' stands for
 - i) Opposite
 - ii) Odd
 - iii) Opportunity
 - iv) Order
- d) It is practice of following some social rules and norms for upliftment of society.
 - i) Branding
 - ii) Packaging
 - iii) Corporate Social Responsibility
 - iv) CPM
- e) Creating good image of company is the Prime responsibility of _____
 - i) Sales Manager
 - ii) CEO
 - iii) Marketing Manager
 - iv) Finance Manager

P.T.O.

B) Match the Pairs : [5]

a) Identification of sales strategy	i) Analysis of sales
b) Compensation of sales force	ii) Set of strategies
c) Sales Planning	iii) Expected sales
d) Sales Quota	iv) Duty of sales manager
e) Sales audit	v) Salary plus Commission

Q2) Write short notes on : (any two) [10]

- a) Sales audit
- b) new trends in retail sales
- c) Corporate social Responsibility
- d) Need and importance of CRM

Q3) Answer the following : (Any four) [20]

- a) Emerging trends in CRM
- b) Ethical issues in sales management
- c) Sales Quota and Sales territory
- d) Sales planning
- e) Need of sales management
- f) Need of Warehousing

Q4) Answer the following Question : (Any one) [10]

- a) What are the different qualities required for sales manager?
- b) Write detail note on Event Management vs sales management.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P5946

[Total No. of Pages : 2

[6142]-632

T.Y.B.Com. (Vocational)

TAX PROCEDURE & PRACTICES

**365C VOC : Customs Duty and Foreign Trade Policy
(2019 Pattern) (Semester - VI) (CBCS) (Paper - I)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to right side indicate full marks.*

Q1) A) Choose the correct answer (Any Five) [5]

- a) What is the rate of duty drawback if the goods are exported without use?
 - i) 90%
 - ii) 95%
 - iii) 98%
 - iv) 100%
- b) No interest is payable if warehousing goods are stored less than _____ days.
 - i) 90 days
 - ii) 80 days
 - iii) 100 days
 - iv) 60days
- c) The period of limitation for claiming customs duty refund is _____
 - i) 6 months from the date of import/export
 - ii) 6 months from the date of payment of duty and interest
 - iii) One year from the date of import/export
 - iv) One year from the date of payment of duty and interest
- d) Time limit to file memorandum of cross-objections before Tribunal is _____
 - i) 30 days
 - ii) 45 days
 - iii) 90 days
 - iv) 120 days
- e) What is the time limit for re-exportation of goods as such u/s 74?
 - i) 4 years
 - ii) 3 years
 - iii) 3years 6 months
 - iv) 2 years
- f) Person of Indian origin stays abroad for 36 months and returns to India on 21-1-2022 for having residence in India, the GFA for used household articles is _____
 - i) Rs. 1 lakh
 - ii) Rs. 3 lakhs
 - iii) Rs. 5 lakhs
 - iv) Rs. 7 lakhs

P.T.O.

- B) State whether the following statement is TRUE or FALSE [5]
- a) General Free Allowance under Customs Act is not allowed on unaccompanied baggage.
 - b) Laptop Computer brought as baggage by person above 18 years of age is fully taxable under customs duty.
 - c) Time limit to file memorandum of cross-objections before Tribunal is 30 days.
 - d) Recovery of tax from buyers is not an essential condition for levy of indirect taxes.
 - e) The duty drawback rate shall not exceed 33% of the market price of export goods.

Q2) Write Short Notes (Any Two) [10]

- a) Non-bailable offences
- b) Improper exportation of goods
- c) Interest on Drawback
- d) Processing of Refund Claim

Q3) Answer the following questions (Any Four) [20]

- a) What are the exemptions to EOU?
- b) What are the features of Foreign Trade Policy?
- c) Explain the provisions regarding licensing of private warehouses?
- d) What are the basic requirements for claiming duty drawback?
- e) What are the various provisions in respect of interest on delayed refunds?
- f) What are the stages in depositing imported goods in private bonded warehouses?

Q4) Answer any One of the following questions [10]

- a) Explain law relating to demand for payment of duty under section 28 of the Customs Act.
- b) What are the provisions in respect of confiscation of a conveyance under section 115 of the Customs Act.

